

Міністерство освіти і науки України
Університет митної справи та фінансів

Факультет управління
Кафедра публічного управління та митного адміністрування

Кваліфікаційна робота

на здобуття освітнього ступеня магістр
за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»

за темою: **ВПЛИВ МОЛОДІЖНИХ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ
НА ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЮ ПОЛІТИКИ
НА РІВНІ МІСТ ОБЛАСНОГО ЗНАЧЕННЯ**

Виконав: студент
групи ПУ23-1м
спеціальності 281 «Публічне
управління та адміністрування»
Азаров О. О.

Керівник
д.н. з держ. упр., професор
Антонова О. В.

Рецензент
генеральний директор
ГО «Інститут громадської
експертизи»,
к. н. з держ. упр. Літвінов О. В.

АНОТАЦІЯ

Азаров О.О. **Вплив молодіжних громадських організацій на формування та реалізацію політики на рівні міст обласного значення**

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістр за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування». Університет митної справи та фінансів, Дніпро, 2025.

Метою магістерської роботи є дослідження механізмів взаємодії між молодіжними організаціями та місцевими органами влади, аналіз ефективності участі молоді у прийнятті рішень, а також розробку рекомендацій для посилення ролі молодіжних ініціатив.

У кваліфікаційній роботі досліджується вплив молодіжних громадських організацій на формування та реалізацію політики на рівні міст обласного значення. Зокрема, аналізується роль цих організацій у розвитку громадянського суспільства, їх участь у формуванні локальних політичних ініціатив, а також вплив на процес прийняття рішень органами місцевого самоврядування. Розглядаються основні механізми взаємодії молодіжних громадських організацій з місцевими органами влади, виявляються ключові виклики, з якими стикаються такі організації, та запропоновано рекомендації щодо підвищення їхньої ефективності. Особливу увагу приділено досвіду впровадження молодіжних проєктів та ініціатив у контексті реалізації міських програм розвитку.

Робота має прикладний характер і може бути корисною для органів місцевого самоврядування, лідерів громадських організацій, а також дослідників, зацікавлених у тематиці розвитку молодіжної політики. Отримані результати свідчать про значний потенціал молодіжних організацій у вирішенні актуальних соціальних та політичних питань на місцевому рівні, а також про важливість їх підтримки з боку влади.

Ключові слова: молодіжна політика, місцеве самоврядування, молодіжні громадські організації, взаємодія влади і громади, локальні ініціативи.

SUMMARY

Azarov O.O. **The influence of youth NGOs on policy making and implementation in cities of regional significance**

Qualification work for the degree of Master in specialty 281 "Public Administration". University of Customs and Finance, Dnipro, 2025.

The purpose of the master's thesis is to study the mechanisms of interaction between youth organizations and local authorities, analyze the effectiveness of youth participation in decision-making, and develop recommendations for strengthening the role of youth initiatives.

The qualification work examines the influence of youth public organizations on the formation and implementation of policy at the level of cities of regional significance. In particular, the role of these organizations in the development of civil society, their participation in the formation of local political initiatives, and the influence on the decision-making process of local governments are analyzed.

The main mechanisms of interaction between youth NGOs and local authorities are considered, key challenges faced by such organizations are identified, and recommendations are proposed to improve their effectiveness. Particular attention is paid to the experience of implementing youth projects and initiatives in the context of implementing urban development programs.

The work is of an applied nature and may be useful for local governments, leaders of public organizations, as well as researchers interested in the development of youth policy. The results obtained indicate the significant potential of youth organizations in solving urgent social and political issues at the local level, as well as the importance of their support from the authorities.

Keywords: youth policy, local government, youth NGOs, interaction between authorities and the community, local initiatives.

Список публікацій здобувача

1. *Азаров О.О.* Роль молодіжних організацій у трансформації публічного управління та впровадженні інноваційних технологій у цифровому суспільстві. *Економіко-правові та управлінсько-технологічні виміри сьогодення: молодіжний погляд*: матеріали міжнародної наук.-практ. конф. (08 листоп. 2024 р.) конференції : у 2 т. Том 1. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2024. 530 с. С. 298 – 300.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1 ТЕОРИТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ МОЛОДІЖНИХ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ	7
1.1 Сучасні підходи до класифікації та діяльності молодіжних громадських організацій в українському суспільстві	7
1.2 Роль та функції молодіжних громадських організацій в Україні	144
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДІЖНИХ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ НА РІВНІ МІСТ ОБЛАСНОГО ЗНАЧЕННЯ	22
2.1 Взаємодія молодіжних громадських організацій з органами місцевої влади та іншими інститутами	222
2.2 Проблеми та виклики діяльності молодіжних громадських організацій на місцевому рівні	344
РОЗДІЛ 3 НАПРЯМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОЛІТИКИ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДІЖНИМИ ГРОМАДСЬКИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ НА РІВНІ МІСТ ОБЛАСНОГО ЗНАЧЕННЯ	46
3.1 Програми та заходи національно-патріотичного виховання в молодіжних громадських організаціях	466
3.2 Розвиток молодіжного лідерства на основі впровадження концепції національно-патріотичного виховання	57
ВИСНОВКИ	63
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	666
ДОДАТКИ	71

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. У сучасних умовах розвитку громадянського суспільства молодіжні громадські організації відіграють важливу роль у вирішенні соціальних, культурних та політичних питань на місцевому рівні. Їх активність сприяє залученню молоді до суспільного життя, формуванню громадянської свідомості та реалізації ініціатив, спрямованих на покращення життя громади.

Особливе значення має діяльність таких організацій у містах обласного значення, де молодь може стати активним учасником процесів формування та реалізації місцевої політики. Водночас недостатність підтримки з боку органів місцевого самоврядування, обмежені ресурси та нерозвиненість механізмів співпраці значно знижують ефективність цих ініціатив.

Дослідження даної теми дозволяє виявити ключові проблеми та перспективи участі молодіжних організацій у політичних процесах на локальному рівні, розкрити їхній потенціал у розв'язанні актуальних проблем місцевих громад, а також запропонувати шляхи покращення їхньої взаємодії з органами влади.

Мета дослідження полягає у розробленні рекомендацій та заходів впливу молодіжних громадських організацій на формування та реалізацію політики на рівні міст обласного значення, зокрема в контексті розвитку молодіжного лідерства та реалізації концепції національно-патріотичного виховання.

Завдання дослідження:

- проаналізувати сучасні підходи до класифікації та діяльності молодіжних громадських організацій та їх роль у розвитку громадянського суспільства;
- дослідити взаємодію молодіжних громадських організацій з органами місцевої влади та іншими інститутами;
- оцінити проблеми та виклики діяльності молодіжних громадських

організацій із органами місцевого самоврядування;

- з'ясувати основні програми та заходи реалізації політики національно-патріотичного виховання та встановити роль молодіжних громадських організацій у процесі їх втілення;

- проаналізувати розвиток молодіжного лідерства на основі впровадження концепції національно-патріотичного виховання.

Об'єкт дослідження – процеси формування та реалізації молодіжної політики на рівні міст обласного значення.

Предмет дослідження – реалізація політики національно-патріотичного виховання молодіжними громадськими організаціями на рівні міст обласного значення як шляхом залучення, так і участі молодіжних громадських організацій у формуванні та реалізації політики, покращанні взаємодії з органами місцевого самоврядування в цілому та адвокації прав молоді.

Методи дослідження. При написанні кваліфікаційної роботи були використані як загальні методи наукового дослідження, так і спеціальні. Серед них слід відзначити використання історичного, інституціонального та системний підходів, а також методи статистичного аналізу, узагальнення, синтезу, аналізу, аналогії, спостереження, SWOT-аналіз.

Апробація результатів роботи. За результатами дослідження було написано тези на тему «Роль молодіжних організацій у трансформації публічного управління та впровадженні інноваційних технологій у цифровому суспільстві», які опубліковані в збірнику матеріалів міжнародної науково-практичної конференції «Економіко-правові та управлінсько-технологічні виміри сьогодення: молодіжний погляд», том I від 08.11.2024 р.

Структура та обсяг дипломної роботи. Робота викладена на 69 сторінках, містить 6 таблиць, 4 рисунків, 11 сторінок додатків. Список використаних джерел містить 41 найменувань.

Практичне значення отриманих результатів. Рекомендації, отримані в ході дослідження, допоможуть місцевій владі ефективніше взаємодіяти з

молоддю, а молодіжним організаціям – активніше впливати на політичні рішення на місцевому рівні. Молодіжні ініціативи можуть стати більш результативними, якщо використовувати запропоновані механізми співпраці.

Крім того, ці результати можна застосовувати у навчанні студентів або для підготовки тренінгів для активістів, що зацікавлені у розвитку молодіжної політики. Це допоможе залучати молодь до життя громади та робити міста більш орієнтованими на потреби молодих людей.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРИТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ МОЛОДІЖНИХ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

1.1 Сучасні підходи до класифікації та діяльності молодіжних громадських організацій в українському суспільстві

Науково-теоретичні підходи охоплюють різноманітні методи та концепції, що використовуються для вивчення наукових явищ і процесів. До них належать емпіричні дослідження, експериментальні методи, моделювання, теоретичний аналіз та інші. Зазвичай ці підходи застосовуються для вирішення конкретних наукових завдань або для розвитку нових ідей у різних галузях знань.

Молодіжні громадські організації (МГО – далі) відіграють важливу роль у соціалізації молоді, надаючи можливість для самовираження та розвитку лідерських якостей. Вони активно працюють над залученням молоді до різноманітних соціальних, культурних та освітніх ініціатив.

Ірина Мартинова, дослідник в галузі громадянського суспільства, зазначає: «Молодіжні громадські організації не лише створюють можливості для самовираження молодих людей, а й розвивають громадянську відповідальність, активізують волонтерські рухи, стають важливими агентами соціальних змін» [1]. Це вказує на те, що роль таких організацій полягає не лише в організації заходів, але й у формуванні активних і свідомих громадян, які здатні впливати на суспільні процеси.

Вивчення сучасних молодіжних організацій базується на використанні різних теоретичних концепцій, які дозволяють глибше зрозуміти їх функціонування та роль у суспільстві. Серед таких підходів можна виокремити теорію соціальних мереж, яка аналізує взаємодії та зв'язки між молодіжними групами; теорію впливу групи, що розглядає соціальний вплив на поведінку та

цінності молодих людей; концепцію ідентичності та самовираження, що фокусується на формуванні індивідуальної та колективної ідентичності молоді через участь у організаціях; а також ідеї соціокультурного розвитку, які підкреслюють важливість культурного та освітнього аспектів у формуванні активної громадянської позиції.

Ці концепції не лише сприяють розумінню механізмів, що стоять за функціонуванням молодіжних організацій, але й допомагають оцінити їхній вплив на суспільство, зокрема на розвиток активної громадянськості, формування громадських і політичних цінностей серед молоді, а також на інтеграцію молодих людей у соціальні процеси та зміцнення демократичних основ суспільства.

Соціальна мережа являє собою систему взаємозв'язків між індивідами або групами через різні типи контактів, такі як дружба, співпраця, спільні інтереси чи діяльність. Теорія соціальних мереж досліджує ці взаємозв'язки та їхній вплив на поведінку, комунікацію та взаємодію людей. Вона дозволяє краще зрозуміти, як індивіди і групи спілкуються, як утворюються соціальні структури, а також як ці мережі впливають на процеси прийняття рішень, формування ставлень та соціальних норм. Соціальні мережі можуть відігравати важливу роль у поширенні інформації, підтримці соціальних зв'язків та визначенні можливостей для участі у різних соціальних, політичних та культурних процесах [1].

Теорія впливу групи розглядає механізми, через які групи можуть впливати на поведінку своїх членів. Вона підкреслює, що особи, що належать до групи, часто схильні підкорятися нормам і стандартам цієї групи, навіть якщо вони суперечать їхнім особистим поглядам або переконанням. Груповий вплив може проявлятися в різних формах – від змін у ставленні до певних ідей до зміни поведінки або прийняття рішень, що узгоджуються з вимогами групи. Це явище пояснюється бажанням індивідумів бути прийнятими в групі, уникнути конфліктів або ж отримати схвалення своїх дій. Теорія впливу групи

допомагає зрозуміти, як соціальні групи, від родини до великих соціальних рухів, формують поведінкові патерни та визначають соціальні норми [2].

Додатково, ці теорії можуть бути корисними при аналізі молодіжних організацій, оскільки вони дозволяють зрозуміти, як молодь, взаємодіючи в рамках таких організацій, формує свої погляди, впливає на рішення, що приймаються в групі, та як ці організації стають частиною ширших соціальних мереж, впливаючи на суспільні зміни.

Поняття ідентичності та саморепрезентації стосуються того, як людина сприймає себе і як вона презентує себе іншим. Ідентичність включає в себе різні елементи, такі як особистісні характеристики, переконання, цінності, культурний контекст та життєвий досвід, які формують відчуття власної унікальності та приналежності до певних соціальних груп. Вона допомагає людині зрозуміти, хто вона є, як вона себе визначає та як взаємодіє з оточенням. Саморепрезентація, в свою чергу, стосується способу, яким індивід обирає презентувати себе світу – через свою поведінку, спосіб спілкування, стиль одягу, мову чи інші елементи, які створюють певний образ перед іншими людьми. Це важливий процес у формуванні соціальних взаємодій, адже він дозволяє людині заявляти про свою індивідуальність і впливати на те, як її сприймають інші [2].

Ці два аспекти, ідентичність і саморепрезентація, мають велике значення для розуміння того, як люди взаємодіють у соціальних просторах і як вони вибудовують своє місце в суспільстві. Вони допомагають пояснити, чому ми вибираємо певні ролі у взаємодії з іншими, як ми будемо свої соціальні зв'язки і які образи хочемо створювати для зовнішнього світу.

Концепція добровільної участі в громадському житті підкреслює важливість вільного вибору кожної особи у залученні до суспільних процесів. Це означає, що участь у політичних, соціальних або культурних ініціативах не повинна бути примусовою або нав'язливою, а має бути результатом свідомого бажання та особистого вибору індивіда. Такий підхід сприяє розвитку

активного громадянства, стимулює людей до участі в формуванні та зміцненні демократичних інститутів і процесів. Він також створює умови для вільної і конструктивної діяльності громадських організацій, підвищує рівень їх взаємодії з населенням і сприяє ефективному вирішенню соціальних проблем [3].

У цьому контексті добровільна участь є важливим фактором розвитку громадянського суспільства, оскільки вона дозволяє кожному бути активним учасником змін у суспільстві, без нав'язування зовнішнього тиску чи обов'язкових стандартів. Це відкриває більше можливостей для молоді, надаючи їй шанс активно долучатися до важливих суспільних процесів, формуючи нові соціальні ініціативи та зміцнюючи соціальну згуртованість у країні.

Молодіжна політика є комплексним інструментом, за допомогою якого держава, організації та інші суб'єкти взаємодії формують стратегії, спрямовані на підтримку та розвиток молоді. Важливою частиною цієї політики є не лише вирішення конкретних потреб молодих людей, але й формування їх громадянської відповідальності та участі у суспільних процесах.

Микола Лукін, експерт у галузі соціальних наук, підкреслює важливість молодіжної політики для формування соціальної інтеграції та громадянської активності молоді: «Громадянська активність молоді та її соціальна інтеграція є невід'ємними складовими частинами успішної молодіжної політики. Вона повинна не тільки забезпечити соціальну підтримку, а й створити умови для самовираження молодих людей через участь у громадських ініціативах та політичних процесах» [4]. Таким чином, молодіжна політика має не тільки забезпечити соціальний захист, але й стимулювати активну участь молоді у суспільних та політичних процесах.

Молодь сьогодні все більше займає активну роль у формуванні політичних, економічних і соціальних процесів. Вона є не лише споживачем соціальних послуг, а й активним учасником змін. Так, наприклад, Ірина

Боярчук, соціальна дослідниця, зазначає: «Молодіжна політика є важливим інструментом формування соціальної інтеграції, оскільки вона надає молодим людям можливість для розвитку лідерських якостей та участі в соціальних ініціативах, що є важливими аспектами громадянської активності» [5]. Це підтверджує важливість розвитку молодіжних ініціатив та забезпечення умов для їхньої самореалізації в суспільстві. Як показують дослідження експертів, ефективна робота з молоддю повинна включати різноманітні стратегії та підходи, орієнтуючись на потреби кожної молодої людини, її можливості та соціальний контекст.

Молодіжні організації розвиваються завдяки різноманітним програмам, проектам та ініціативам, які орієнтовані на підтримку та розвиток інтересів і потреб молоді. Вони активно співпрацюють як з урядовими, так і з недержавними організаціями для ефективного вирішення соціальних, культурних та політичних питань, що стосуються молоді [6]. Для глибшого розуміння процесів розвитку таких організацій використовують різні методи дослідження. Найпоширенішими з них є:

1. Аналіз документів: Дослідження статутів, звітів, програм та інших офіційних документів організацій дозволяє отримати важливу інформацію про їх структуру, місію, цілі та діяльність. Цей метод передбачає ретельне вивчення документів для виявлення їх змісту, організаційної стратегії та основних напрямків роботи, що допомагає в подальшому приймати рішення або формувати стратегії.

2. Анкетування: Проведення анкетувань серед представників молодіжних організацій є ефективним методом збору даних щодо їхніх потреб, проблем, мотивацій та поглядів. Анкетування дозволяє швидко зібрати великий обсяг інформації від респондентів, формулюючи питання, які дають змогу отримати як кількісні, так і якісні дані про стан організацій та їхніх учасників.

3. Глибинні інтерв'ю: Цей метод дозволяє отримати більш детальну та специфічну інформацію через індивідуальні бесіди з керівниками або

учасниками організацій. Глибинні інтерв'ю дають можливість вивчити мотивацію, стратегічні підходи, внутрішні механізми та динаміку організацій, а також зрозуміти реальні потреби та проблеми, з якими вони стикаються.

4. Польові спостереження: Спостереження за діяльністю молодіжних організацій безпосередньо на місцях дозволяє досліднику оцінити ефективність їхньої роботи в реальних умовах. Це важливий метод, оскільки він надає безпосереднє спостереження за процесами, що відбуваються в організаціях, даючи змогу краще розуміти взаємодію між учасниками та оцінити вплив цих організацій на громаду.

5. Компаративний аналіз: Порівняння молодіжних організацій на різних рівнях – локальному, національному чи міжнародному – дозволяє виявити як спільні, так і відмінні риси їх діяльності. Цей метод дає можливість оцінити ефективність та інноваційність різних підходів, визначити кращі практики, що можуть бути застосовані в інших умовах, а також виявити потенційні проблеми та можливості для вдосконалення роботи організацій.

Використання цих методів дає змогу отримати комплексну та об'єктивну інформацію про функціонування молодіжних організацій, їхню роль у розвитку суспільства та визначити основні напрями їхньої діяльності. Це дозволяє краще розуміти їхні потреби, вплив на громадське життя та можливості для покращення роботи в майбутньому.

Залежно від сфери впливу та потреб суспільства, а також від специфіки діяльності, сучасні громадські організації можна поділити на кілька основних категорій:

1. Соціальна сфера: Це організації, які займаються питаннями охорони здоров'я, освіти, соціального захисту, а також іншими аспектами соціальної політики. Вони можуть сприяти покращенню умов життя уразливих верств населення, забезпеченню доступу до медичних та освітніх послуг, а також вирішенню інших соціальних проблем.

2. Екологічна сфера: Організації, що зосереджуються на захисті навколишнього середовища, збереженні природи та зменшенні негативного впливу людської діяльності на екосистеми. Це можуть бути ініціативи, спрямовані на боротьбу зі змінами клімату, забрудненням повітря та води, а також на збереження біорізноманіття.

3. Громадсько-політична сфера: Організації, які активно працюють над розвитком демократії, захистом прав людини, боротьбою з корупцією та іншими важливими політичними аспектами. Вони можуть виступати як адвокати інтересів громадян, сприяти зміцненню інститутів правової держави та цивільного суспільства.

4. Культурна сфера: Це організації, що сприяють розвитку культурних цінностей, мистецтва, збереженню та популяризації традицій, культурної спадщини. Вони можуть підтримувати творчість, організовувати культурні події, сприяти доступу до мистецтва для різних верств населення.

5. Спортивна сфера: Організації, які займаються популяризацією спорту та фізичної культури, а також сприяють розвитку здорового способу життя серед різних груп населення. Вони можуть організовувати спортивні заходи, тренування та програми, орієнтуючись на молодь та дорослих [6].

Типологія громадських організацій допомагає глибше зрозуміти їхні основні цілі, завдання та напрями діяльності. Вона дозволяє точніше оцінити значення цих організацій у суспільстві та визначити їхній вплив на розвиток конкретних соціальних, економічних та політичних процесів. Класифікація допомагає також визначити характер взаємодії між різними організаціями, їхній вплив на політику, економіку та культуру, а також те, як вони можуть сприяти вирішенню глобальних проблем та покращенню якості життя в суспільстві.

Таким чином, науково-теоретичні підходи до класифікації та аналізу діяльності громадських організацій є важливим напрямом дослідження, оскільки дозволяють глибше зрозуміти їхню структуру, функції, мету та значення в сучасному суспільстві. Вивчення таких аспектів дає можливість

оптимізувати їхню діяльність, а також сприяє більш ефективній співпраці між різними секторами громадського життя.

Одним з основних науково-теоретичних підходів є класифікація громадських організацій на основі їхніх цілей та завдань. Зокрема, деякі організації орієнтовані на захист прав та інтересів своїх членів, інші – на надання суспільної допомоги та реалізацію благодійних ініціатив, а також існують організації, що зосереджуються на розвитку культури, освіти, екології та інших сферах. Така класифікація дозволяє виокремити різні типи організацій залежно від їхнього впливу на соціальні, економічні, культурні та екологічні процеси в суспільстві [7].

Ще одним важливим підходом є аналіз діяльності громадських організацій через призму їх внутрішньої структури та взаємодії з іншими акторами – як громадськими, так і комерційними організаціями. Вивчення того, як організації забезпечують свою фінансову стабільність, залучають волонтерів, спонсорів, а також розробляють стратегію діяльності, дозволяє зрозуміти, які механізми сприяють їхній ефективності та стійкості. Врахування таких аспектів допомагає визначити сильні й слабкі сторони організацій, а також шляхи їхнього вдосконалення.

Отже, науково-теоретичні підходи та класифікація громадських організацій є важливими інструментами для глибшого розуміння їхнього впливу на суспільство та допомагають у розробці ефективних стратегій діяльності. Завдяки такому аналізу можна забезпечити більш цілеспрямовану підтримку громадських ініціатив, оптимізувати їхнє функціонування та покращити їхнє співробітництво з іншими соціальними інститутами.

1.2 Роль та функції молодіжних громадських організацій в Україні

Молодь завжди посідала особливе місце у суспільстві. Як відомо, молоде покоління є найбільш мобільним, енергійним та перспективним прошарком

населення, що завжди йде у складі авангарду суспільно-політичних змін. Водночас позиції дослідників та державно-політичних діячів щодо становища молоді в суспільстві є надзвичайно різноманітними та визначаються викликами часу.

Молодіжна політика України являє собою комплексну систему державних заходів, спрямованих на підтримку та розвиток молоді, а також на забезпечення сприятливих умов для активної участі молодіжних організацій та рухів у житті суспільства. Ця політика охоплює формування правових, соціально-економічних та організаційних умов для забезпечення молодим людям можливостей для самореалізації в особистих та суспільних інтересах, розвиток їх творчих, інтелектуальних і моральних якостей. У фокусі молодіжної політики стоять не лише фізичні та інтелектуальні аспекти розвитку, але й підтримка гармонійного розвитку особистості, що відповідає вимогам сучасного суспільства [7].

Молодіжна політика в Україні охоплює громадян віком від 14 до 35 років і спрямована на забезпечення рівних прав і можливостей для всіх представників цієї вікової групи, незалежно від їхнього соціального статусу, національності, релігії, статі або рівня освіти. Це означає, що державні ініціативи та заходи мають бути доступними і рівними для всіх молодих людей, що забезпечує справедливий доступ до ресурсів та можливостей для самореалізації.

Основну роль у реалізації молодіжної політики відіграють органи виконавчої влади, а також державні та неурядові організації, які працюють з молоддю. Важливе значення в цьому контексті мають молодіжні об'єднання та рухи, які активно сприяють формуванню громадянської свідомості та залученню молоді до процесів ухвалення рішень на різних рівнях.

Сучасна молодь є важливою складовою соціуму, і її потреби та інтереси мають бути враховані на всіх етапах політичного, економічного і соціального розвитку країни. Водночас, молодь залишає за собою право на захист, адже є вразливою частиною суспільства, яка потребує підтримки в реалізації своїх

потенціалів. Сучасні виклики, з якими стикається молодь, часто вимагають не лише індивідуальних зусиль, а й колективної роботи, уміння працювати в команді та здатності до толерантності й співпраці. Враховуючи ці аспекти, функціонування спеціалізованих молодіжних центрів та організацій стають все більш необхідними для ефективної підтримки та розвитку молодих людей [8].

Існує кілька підходів до вивчення молодіжної політики в сучасній науці, кожен з яких фокусується на різних аспектах цієї сфери. Ці підходи дозволяють комплексно аналізувати різні елементи молодіжної політики, її вплив на суспільство, а також її роль у розвитку молоді та країни загалом. Вивчення молодіжної політики включає в себе різні методологічні та концептуальні підходи, що допомагають зрозуміти її різноманітні аспекти.

Одним із основних підходів є організаційний, який зосереджений на вивченні механізмів та інституцій, що реалізують молодіжну політику, таких як державні установи, молодіжні організації, соціальні та волонтерські рухи. Цей підхід вивчає, як організації формують свої стратегії та програми для підтримки молоді, а також які інструменти та ресурси вони використовують для досягнення своїх цілей [8].

Інший підхід – це розгляд молодіжної політики як важливої складової соціального дизайну, де молодь виступає не лише як об'єкт політичного впливу, а й як активний учасник соціальних змін. Цей підхід вивчає, як молодіжна політика впливає на соціальну інтеграцію, розвиток громадянського суспільства та формування соціальних норм, що визначають позицію молоді у суспільстві.

Теоретики також вивчають молодіжну політику через призму її впливу на міжнародну інтеграцію. У цьому контексті розглядається роль молоді в глобалізаційних процесах, а також як міжнародні організації та угоди формують умови для молодіжної політики на глобальному рівні. Окремо вивчається роль молоді в європейських і світових інтеграційних процесах, включаючи такі важливі аспекти, як мобільність, освіта, працевлаштування та

культурний обмін.

Ще одним важливим підходом є соціокультурний підхід, що акцентує увагу на тому, як культурні, історичні та соціальні умови впливають на молодіжну політику. Цей підхід досліджує, як різноманітні культурні та соціальні середовища впливають на формування ідентичності молоді, її поведінкові моделі, а також як ці фактори визначають молодіжні пріоритети в політичних та економічних сферах.

Загалом, для кращого розуміння такого явища, як молодіжна політика, важливо ознайомитися з різними визначеннями та теоретичними підходами, які пропонують вчені та дослідники в цій сфері. Вони допомагають глибше зрозуміти сутність та мету молодіжної політики, а також її значення для розвитку соціуму. Наприклад, молодіжна політика, за визначенням О.М. Балакіревої та В.А. Головенька, є системою заходів, що визначають інтереси та потреби молоді, забезпечуючи її активну участь у соціальному, політичному та економічному житті країни. Водночас, за словами інших дослідників, молодіжна політика є важливим інструментом для соціалізації молодих людей, підтримки їхніх прав та забезпечення рівних можливостей для реалізації потенціалу на всіх етапах життєвого циклу (Табл. 1.1).

Таким чином, багатогранність підходів до вивчення молодіжної політики дозволяє з різних точок зору оцінити її вплив на суспільство та визначити її роль у розвитку як окремої особистості, так і держави в цілому.

Отже, молодіжні громадські організації відіграють ключову роль у підтримці молодих людей, надають можливості для їх самореалізації та впливають на формування громадянської свідомості. Зокрема, молодіжні організації є майданчиком для вираження інтересів молоді, реалізації її потенціалу, а також для вирішення соціальних, економічних та культурних проблем.

Таблиця 1.1

Основні визначення «молодіжної політики»

Автор	Рік роботи	Сутнісна характеристика
В. Головенько	2006	«Молодіжна політика – це комплексне явище, яке є результатом практичної, науково-теоретичної та іншої діяльності інституцій стосовно молоді»
О. Балакірева	2006	«Державна молодіжна політика є важливим напрямом діяльності владних інститутів, що включає в себе комплекс правових, соціальних та економічних заходів, спрямованих на забезпечення прав та інтересів молоді, розвиток її потенціалу, активну участь у громадському та політичному житті, а також підтримку її самореалізації»
Є. Бородін	2009	«Молодіжна політика – це комплекс теоретичних, концептуальних положень про завдання суспільства, держави, суспільних інститутів щодо соціалізації, підтримки, сприяння соціальному становленню молоді та практична діяльність політичних і суспільних суб'єктів, спрямована на розв'язання проблем молодого покоління в цілому або його окремих категорій»
Т. Коломоєць, Д. Андрєєва	2009	«Молодіжна політика – це політика, що здійснюється в суспільстві в усіх сферах життєдіяльності молоді як в її інтересах, так і в інтересах суб'єктів молодіжної політики»
В. Баглик	2015	«Молодіжна політика є складовою частиною загальної соціальної політики, яка включає в себе нормативно-правові акти, інституційні механізми, програми та стратегії, спрямовані на підтримку молоді в різних сферах життя: від освіти та працевлаштування до культурного розвитку та соціальної інтеграції»

Джерело: [9,10,11,12]

Молодіжні громадські організації займаються різноманітними аспектами життя молоді, починаючи від освіти та культури і до екологічних ініціатив і соціальних проблем. Вони працюють на всіх рівнях суспільства: від локальних до міжнародних. Організації активно залучають молодь до участі в громадських ініціативах, волонтерських проєктах, соціальних та політичних процесах, а також виступають важливими платформами для розвитку громадянської свідомості, лідерських якостей та соціальної активності (Табл. 1.2).

Одним із ключових аспектів діяльності молодіжних громадських організацій є волонтерська діяльність. Вони активно організовують благодійні проєкти, соціальні акції та ініціативи, що допомагають розвивати соціальні

навички серед молоді, сприяють активному громадянському участию та вихованню гуманістичних цінностей.

Таблиця 1.2

Молодіжні організації в Дніпровському регіоні та залученість молоді до них

Період	Назви молодіжних організацій	Кіл-сть залученої молоді	Основні напрямки діяльності	Опис діяльності / Проекти
2020-2021 рр.	«Екосвіт», «Молодь Дніпра», «ДоброТиДніпро»	1200	Екологічні проекти, волонтерство, культурні заходи	Проведено 20 екологічних акцій (очищення річок, парків), організовано благодійні ярмарки для збору коштів
2021-2022 рр.	«Патріотична молодь», «Спорт для всіх», «Дніпро-фест»	1500	Національно-патріотичне виховання, спортивні заходи	Проведено 5 спортивних турнірів, 10 лекцій про історію України, організовано фестиваль «Патріотична весна»
2022-2023 рр.	«Волонтери Дніпра», «Культурна спадщина», «Молодіжна єдність»	1800	Волонтерство, підтримка військових, культурна спадщина	Організовано збір гуманітарної допомоги для військових, проведено 12 виставок про культурну спадщину регіону
2023-2024 рр.	«Соціальні ініціативи», «Стартапи для молоді», «Розвиток громад»	3000	Соціальні проекти, підтримка молодіжного підприємств	Реалізовано 10 стартапів у сферах ІТ та екології, організовано 8 соціальних ініціатив (підтримка малозабезпечених сімей)

Джерело: складено автором на основі даних про Молодіжні центри та простори Дніпропетровської області

Молодіжні громадські організації в Україні займаються такими напрямками діяльності:

1. Соціальна підтримка молоді. Організації надають підтримку молодим людям, які опинилися в складних життєвих ситуаціях, займаються боротьбою з безробіттям серед молоді, сприяють розвитку програм професійної орієнтації та навчання.

2. Освітні та культурні ініціативи. Організації займаються проведенням тренінгів, семінарів, конференцій, які сприяють розвитку критичного мислення, інтелектуального потенціалу та культурних цінностей серед молоді.

3. Підтримка громадянської активності. Молодіжні організації стимулюють участь молоді в політичному житті, організують акції, дебати та інші заходи для розвитку громадянської свідомості та демократичних цінностей.

4. Міжнародна співпраця. Українські молодіжні організації активно співпрацюють з міжнародними партнерами, беруть участь у програмах культурного обміну, волонтерських ініціативах та є частиною глобальних молодіжних мереж.

Незважаючи на важливість молодіжних організацій для розвитку суспільства, вони стикаються з кількома проблемами, серед яких варто відзначити:

1. Нестабільне фінансування. Багато молодіжних організацій мають труднощі з отриманням стабільних фінансових ресурсів для реалізації своїх програм, що обмежує їх діяльність та можливості для реалізації великих проєктів.

2. Адміністративні бар'єри. Часто організації стикаються з бюрократичними перепонами, які ускладнюють процес реєстрації, отримання підтримки та взаємодії з державними органами.

3. Рівні можливості для молоді. В Україні існує проблема нерівного доступу до можливостей для молоді з різних соціальних груп та регіонів, що ускладнює включення всіх молодих людей в активну громадську діяльність.

4. Правова база. Хоча в Україні існує певна правова підтримка для молодіжних організацій, багато з них все ще стикаються з правовими труднощами у процесі реалізації своїх проєктів.

Для ефективної роботи молодіжних громадських організацій необхідна підтримка з боку держави. В Україні вживаються заходи для поліпшення правового поля для молоді та розвитку молодіжної інфраструктури. Важливими кроками є розробка та впровадження державних програм підтримки молодіжних ініціатив, надання фінансової та інформаційної підтримки, а також

створення сприятливих умов для реалізації програм і проєктів на місцевому рівні [11].

Таким чином, молодіжні організації мають значний потенціал для зміцнення громадянського суспільства, розвитку демократичних процесів, підтримки соціальних ініціатив та забезпечення активної участі молоді в різних сферах життя. Проте для їх повноцінного функціонування важливо усунути існуючі перешкоди і забезпечити необхідні умови для розвитку цих організацій.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДІЖНИХ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ НА РІВНІ МІСТ ОБЛАСНОГО ЗНАЧЕННЯ

2.1 Взаємодія молодіжних громадських організацій з органами місцевої влади та іншими інститутами

Формування законодавчої бази України у сфері молодіжної політики розпочалося ще на початку 90-х років ХХ століття разом із проголошенням незалежності держави. Проте значення молоді у суспільно-політичному житті країни досі не отримало належного усвідомлення з боку органів державної влади. Це призводить до низки проблем, серед яких: недостатня увага до розвитку молодіжних ініціатив, споживацький підхід до молодіжного руху, хронічне недофінансування заходів, спрямованих на підтримку молоді. Такий стан справ може створити неконтрольовану ситуацію у сфері молодіжної політики, яка залишиться без належного регулювання з боку держави [13].

У зв'язку з цим виникає нагальна потреба у вдосконаленні молодіжної політики. Це передбачає ретельний аналіз та переосмислення її основних компонентів. Важливим кроком є перегляд нормативно-правової бази, яка є фундаментом будь-якої діяльності у сфері публічного управління. Без якісної організації правового забезпечення та достатнього фінансування цієї галузі не варто очікувати значних досягнень у розвитку молодіжних програм та ініціатив.

Окрім цього, слід врахувати, що сучасна молодіжна політика має адаптуватися до викликів часу: глобалізації, цифровізації, зростання міграційних потоків та соціальної нестабільності. Це вимагає створення умов для всебічного розвитку молоді, включаючи доступ до якісної освіти, працевлаштування, підтримки підприємництва та активної участі у суспільно-

політичному житті. Успішна молодіжна політика повинна також сприяти формуванню цінностей громадянського суспільства та патріотизму серед молоді, що є запорукою сталого розвитку України (Рис. 2.1).

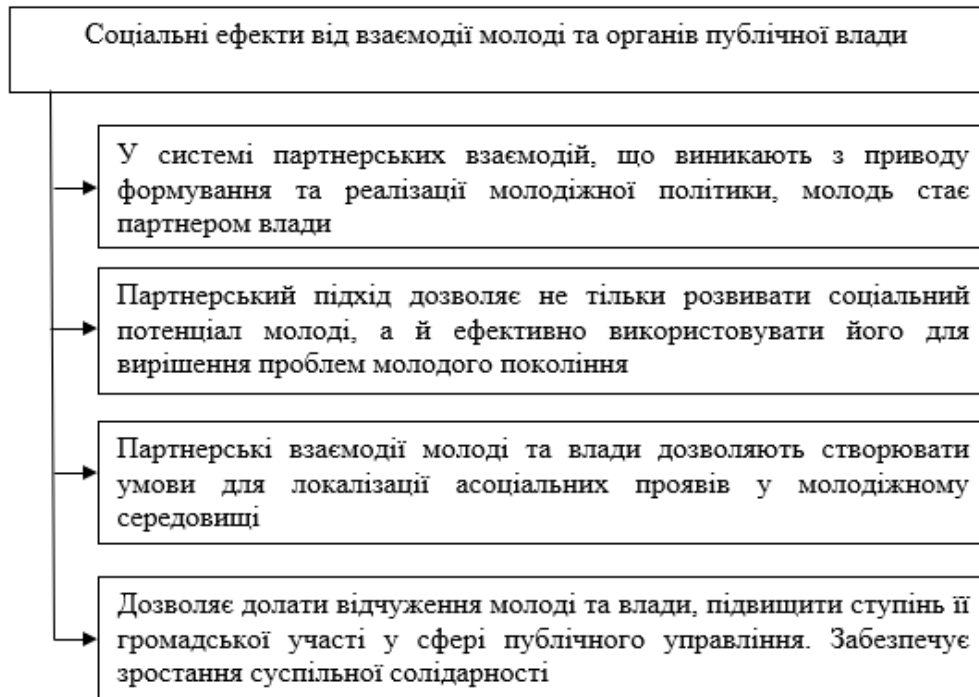

Рис. 2.1. Соціальні ефекти від взаємодії молоді та органів публічної влади [13]

У роботі Васильєва А.О. «Еволюція нормативно-правової бази державної молодіжної політики незалежної України» [14] визначається наступна періодизація процесу формування нормативно-правової бази основних засад молодіжної політики за роки незалежності України, а саме: перший період – 1992 – 1998 рр. (2 акти): становлення нормативно-правової бази молодіжної політики молоді незалежної держави; другий період – 1998 – 2000 рр. (6 актів): розвиток нормативно-правової бази – визначення організаційних форм та формування основних напрямків реалізації молодіжної політики; третій період – 2001 – 2002 рр. (6 актів): вдосконалення нормативно-правової бази та визначення нових напрямків молодіжної політики; четвертий період – 2003 – 2004 рр. (5 актів): трансформація нормативно-правової бази молодіжної

політики – посилення її соціальної спрямованості; п'ятий період – 2005 р. – 2011 рр. (5 актів): намагання переосмислення та якісної трансформації нормативно-правової бази молодіжної політики.

У праці дослідниці В. Мотречко «Організація діяльності суб'єктів місцевого самоврядування щодо реалізації молодіжної політики» [14] визначено додаткові два періоди розвитку молодіжної політики в Україні. Шостий період (2011–2014 рр.) характеризується інституційними змінами, зокрема реорганізацією відповідних міністерств і центральних органів виконавчої влади, які відповідають за розроблення та впровадження молодіжної політики. Сьомий період (з середини 2014 р. і до сьогодні) відзначається адаптацією національної молодіжної політики до стандартів і норм Європейського Союзу, що обумовлено прагненням України до інтеграції у європейське співтовариство.

Останніми роками питання вдосконалення законодавчої бази у сфері молодіжної політики стало об'єктом підвищеної уваги з боку дослідників, експертів і представників органів влади. Особливий акцент зроблено на розробці та ухваленні Закону України «Про молодь» [16]. Цей законопроект, який почав активно використовуватись владою та інститутами громадянського суспільства з кінця 2015 року, став ключовим документом для оновлення правового регулювання молодіжної політики.

Додатково популярність отримала «Дорожня карта» [17], що виступає аналітичним документом із рекомендаціями щодо подальшого розвитку молодіжної політики. Однак цей документ не має нормативно-правового статусу, а лише допомагає в орієнтації під час модернізації відповідної законодавчої бази.

На сучасному етапі розвиток молодіжної політики в Україні орієнтований на кілька ключових напрямів. Один із них – внесення змін до чинного Закону України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» [18], які стосуються створення і функціонування молодіжних центрів.

Також важливим є завершення підготовки та ухвалення Закону України «Про молодь», який має стати основою для гармонізації національної політики з європейськими стандартами.

Крім цього, посилена увага приділяється створенню механізмів для підтримки молодіжного підприємництва, забезпечення доступу до якісної освіти, сприяння соціальній мобільності молоді, а також розвитку інфраструктури молодіжних центрів як платформ для навчання, комунікації та реалізації ініціатив. Успішне втілення цих ініціатив має стати важливим кроком для інтеграції молоді у процес розбудови громадянського суспільства та забезпечення сталого розвитку України.

Реалізація молодіжної політики в Україні здійснюється на кількох рівнях: національному (загальнодержавному), регіональному (обласному) та місцевому. Регіональний рівень представлений дворівневою системою місцевої влади, яка включає обласні та районні державні адміністрації, а також органи місцевого самоврядування. Між цими структурами існує чітке розмежування функцій і повноважень. Місцеві державні адміністрації виконують завдання, пов'язані із представленням інтересів держави на місцях, тоді як органи місцевого самоврядування відображають інтереси територіальних громад [19].

Місцеві державні адміністрації є органами державної виконавчої влади, які діють на місцях, підпорядковуючись органам виконавчої влади вищого рівня. Вони також підзвітні й підконтрольні відповідним представницьким органам у межах делегованих повноважень. Основні функції місцевих державних адміністрацій включають:

- реалізацію концепції державної політично-правової природи місцевої влади;
- вирішення питань місцевого значення, які мають державний характер;
- забезпечення виконання завдань, спрямованих на реалізацію державної молодіжної політики на відповідній території;

- координацію діяльності органів місцевого самоврядування у сфері виконання делегованих повноважень.

На рівні населених пунктів основними представниками публічної влади є органи місцевого самоврядування. Вони мають недержавну політично-правову природу, а їх діяльність спрямована на вирішення питань місцевого значення, які відповідають інтересам територіальних громад. Основні характеристики органів місцевого самоврядування:

- функціонують на принципах субсидіарності та самоорганізації;
- є юридичними особами, які наділені власними та делегованими повноваженнями;
- не підпорядковуються ієрархічно органам державної влади, але можуть бути підконтрольними у межах делегованих функцій;
- вирішують завдання, що виникають із потреб та інтересів місцевої громади.

Органи місцевого самоврядування мають право отримувати делеговані повноваження органів виконавчої влади, зокрема щодо розробки та впровадження молодіжної політики. У деяких випадках, за рішенням районних або обласних рад, окремі повноваження цих органів можуть бути делеговані місцевим державним адміністраціям.

Розробка та реалізація молодіжної політики є важливою складовою делегованих повноважень органів місцевого самоврядування. Головними завданнями в цій сфері є створення умов для ефективної участі молоді у житті громади, сприяння соціальному становленню та розвитку молодих громадян, а також підвищення кадрового потенціалу. Особливу увагу приділяють підтримці молодих депутатів, які вперше обрані до місцевих рад. Для цього необхідно забезпечити:

- організацію програм навчання і підвищення кваліфікації для молодих депутатів;
- розвиток лідерських і управлінських навичок серед молоді;

- створення платформ для молодіжного діалогу з владою;
- залучення молоді до процесів планування, ухвалення рішень і контролю за їх виконанням [20].

Крім того, важливим є розвиток молодіжних центрів, які мають стати осередками активності молоді, а також розширення можливостей для працевлаштування, підприємництва та участі в соціальних ініціативах. Успішне виконання цих завдань сприятиме посиленню ролі молоді у вирішенні питань місцевого значення, підвищенню ефективності управління на місцях та загальному розвитку громад.

Органи місцевого самоврядування здійснюють реалізацію молодіжної політики на території адміністративно-територіальних одиниць через комплексні заходи, спрямовані на забезпечення інтересів молоді, активізацію її участі у суспільному житті та створення сприятливих умов для розвитку молодіжного потенціалу. Основними напрямками їхньої діяльності є:

1. Співпраця в реалізації молодіжної політики.

- Тісна координація з центральними органами виконавчої влади у сфері молодіжної політики.
- Інтеграція регіональних програм розвитку молодіжного сектору до цільових програм, що реалізуються місцевими консультативними радами.

2. Моніторинг молодіжної ситуації.

- Збір, аналіз та систематизація інформації про стан молоді на відповідній території.
- Підготовка інформаційних звітів та резюме щодо становища молоді у кожній територіальній одиниці.
- Інформування органів виконавчої влади та місцевого самоврядування про актуальні проблеми та завдання у сфері молодіжної політики.

3. Стратегічне планування.

- Встановлення пріоритетів, формулювання конкретних цілей і завдань для розвитку місцевої молодіжної політики.

- Розробка, прийняття та реалізація регіональних програм, спрямованих на підтримку молоді.

4. Звітність та комунікація.

- Щорічна підготовка звітів перед депутатами та головою місцевого самоврядування щодо реалізації молодіжної політики.

5. Залучення молодіжних організацій.

- Забезпечення можливостей для участі молодіжних організацій, профспілок та ініціативних груп у прийнятті рішень, що впливають на молодіжну політику.

- Організація освітніх заходів, які навчають молодь механізмам участі у процесах ухвалення рішень.

6. Інституційна підтримка.

- Створення інституційної структури для роботи з молоддю через призначення відповідальних установ або експертів з питань молодіжної політики.

- Тісна співпраця з молодіжними організаціями, профспілками та ініціативними групами.

7. Фінансування та підтримка проектів

- Включення до планів місцевого самоврядування заходів із підтримки молодіжних проектів, програм та ініціатив.

- Консультування молодіжних організацій та приватних осіб щодо заявок на фінансування проектів із місцевих бюджетів.

8. Розвиток молодіжної інфраструктури.

- Створення мережі молодіжних центрів, таборів, а також надання інформаційних та консультаційних послуг для молоді.

- Забезпечення молоді доступом до інструментів і можливостей для реалізації свого творчого потенціалу.

9. Здоровий спосіб життя та дозвілля.

- Організація заходів, спрямованих на популяризацію здорового способу життя, заняття спортом, культурного та освітнього розвитку.

- Проведення спортивних, культурних, міжнародних та інших молодіжних заходів відповідно до потреб територіальної громади.

10. Підтримка молодіжного волонтерства.

- Заохочення молодіжного волонтерства, розвиток громадської відповідальності та автономії молоді.

- Установлення механізмів стимулювання волонтерської діяльності.

11. Співпраця з усіма зацікавленими сторонами

- Об'єднання зусиль місцевої влади, державного та приватного секторів, бізнесу, освітніх установ та громадських організацій для підтримки молодіжних ініціатив.

- Забезпечення належної комунікації з працівниками виконавчої влади, представниками компаній, молодіжних рад, громадських об'єднань тощо.

12. Захист прав молоді.

- Надання інформації про захист прав молоді та реалізацію молодіжної політики на відповідній території.

- Розробка ефективних механізмів контролю за виконанням заходів молодіжної політики.

Таким чином, органи місцевого самоврядування виконують багатофункціональну роль у сфері молодіжної політики, формуючи середовище, сприятливе для розвитку молоді, її соціальної активності та інтеграції у суспільне життя. Залучення молоді до процесу ухвалення рішень, розвиток інфраструктури та підтримка ініціатив є ключовими елементами, які сприяють підвищенню ефективності молодіжної політики на місцевому рівні (Табл. 2.1).

Проаналізувавши табл. 2.2, можна впевнено казати, що залучення молоді до ухвалення рішень є ключовим елементом формування демократичного суспільства. Це забезпечить врахування інтересів молодого покоління,

сприятиме соціальній інтеграції, громадянській активності та розвитку лідерських навичок.

Таблиця 2.1

Механізми залучення молоді до процесу ухвалення рішень

Механізми	Інструменти
Інформаційний рівень	
Отримання неформальної освіти	Створення молодіжних таборів, неформальних молодіжних організацій просвітницького напрямку
Розміщення інформаційного контенту для молоді на інтернет-ресурсах	Створення інформаційного мобільного застосунку для молоді щодо роботи органів публічної влади, різних форумів, флешмобів у соціальних мережах
Консультавання	
Участь у роботі консультативно-дорадчих органів	Молодіжні ради, колегії, комітети з питань виховання молодого покоління, парламенти тощо.
Діалог	
Діяльність молодіжних центрів	Сприяння ініціюванню, створенню та розвитку молодіжних громадських і волонтерських організацій, комітетів, а також багатосторонніх консультативних платформ; організація тренінгів, семінарів та дискусійних форумів.
Партнерство	
Залучення до політичної участі	Членство у політичних партіях, реалізація права обирати та бути обраним до органів публічної влади
Стажування молоді в органах публічної влади	Програми залучення молоді «Молодіжний працівник», «Дні відкритих дверей»,
Залучення молоді до міжнародних проектів	Мотивування молоді до участі у міжнародних програмах, зокрема в європейських програмах та проектах
Участь молоді у формуванні молодіжної політики	Створення умов для залучення молодих фахівців до реформаторських команд і проектів; участь у розробці ключових напрямків молодіжних програм і формуванні порядку денного молодіжних заходів; впровадження механізмів матеріального заохочення та моральної підтримки активної молоді тощо.

Джерело: створено автором

Реалізація молодіжної політики в органах виконавчої влади та місцевого самоврядування здійснюється через призначення одного із заступників керівника компетентного органу, який відповідає за забезпечення діяльності у сфері молодіжної політики. Молодіжні спеціалісти, що працюють у місцевих державних органах влади та адміністраціях, зобов'язані пройти навчання за програмою молодіжного працівника відповідно до встановлених процедур,

затверджених центральним органом виконавчої влади, який курує питання молодіжної політики [21].

Важливим інструментом реалізації молодіжної політики є створення місцевих молодіжних консультативних рад, які сприяють розробці, впровадженню молодіжних ініціатив та забезпечують участь молоді у прийнятті рішень. До складу таких рад слід залучати експертів місцевого самоврядування, які працюють з молоддю, а також представників молодіжних організацій. Ці консультативні ради відіграють ключову роль у вирішенні питань, пов'язаних із молоддю, та є важливим механізмом взаємодії між органами влади і молодіжними структурами.

Сьогодні, найбільш соціально значущі і поширені форми партнерства між органами державної влади і молоддю подано у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Форми партнерства між органами місцевої влади і молоддю

Форми партнерства	Характерна риса
Реалізація державних і муніципальних замовлень на виконання молодіжними об'єднаннями робіт, надання послуг по реалізації програм і проектів для дітей та молоді	Молодь є фактично партнерами владних структур. Представники молодого покоління за фінансової, організаційної, методичної, інформаційної та іншої підтримки держави ведуть різнопланову діяльність в інтересах молоді, виступаючи в ролі виконавців державних і муніципальних замовлень.
Підтримка і розвиток діяльності молодіжних організацій виховної спрямованості	Його учасники можуть вирішувати найважливіші соціальні завдання, пов'язані з кадровим забезпеченням дитячих позаміських та міських таборів, вести роботу з навчання дитячого та молодіжного активу. Створення педагогічних загонів з різними категоріями молоді. Реалізація пілотських проектів
Участь молоді у волонтерських рухах	Відносини між благодійною організацією, молоддю несуть у собі риси партнерства його альтруїстичному прояві. Розширення практик участі у волонтерських групах має на меті вирішення актуальних суспільних проблем
Діяльність структур молодіжного, студентського та учнівського громадського самоврядування, в тому числі розвиток молодіжного парламентаризму	Це питання знаходить свою реалізацію, передусім, на місцевому рівні у вигляді молодіжних парламентів як громадських консультативно-дорадчих структур при обласних та міських радах

Джерело: складено автором

Органи місцевого самоврядування несуть відповідальність за впровадження місцевої молодіжної політики, тісно співпрацюючи з регіональними органами виконавчої влади, молодіжними організаціями та іншими зацікавленими сторонами. Одним із головних інструментів підтримки молодіжної політики залишається бюджетне фінансування, яке забезпечується за рахунок державного та місцевих бюджетів. При формуванні місцевих бюджетів органи місцевого самоврядування повинні передбачати видатки на реалізацію заходів у сфері молодіжної політики. Обсяг цих видатків визначено на рівні не менш ніж 0,1% від загальних видатків відповідного місцевого бюджету, що гарантує мінімальну фінансову підтримку молодіжних ініціатив [21].

Цілі та напрями фінансування молодіжної політики з місцевих бюджетів включають:

- Забезпечення діяльності молодіжних установ та організацій.
- Реалізація програм і проектів, що стосуються роботи з молоддю.
- Розробка та впровадження цільових програм для підтримки молодіжної активності.
- Проведення соціологічних досліджень і наукових проектів у сфері молодіжної політики.
- Розвиток інфраструктури, зокрема молодіжних центрів, волонтерських служб та інших установ, що працюють з молоддю.
- Підвищення кваліфікації молодіжних працівників і навчання персоналу.
- Організація роботи на міжнародному рівні: молодіжні обміни, підтримка української молоді за кордоном, налагодження міжнародного партнерства.
- Запровадження програм підтримки, зокрема через стипендії, гранти, премії, нагороди тощо.
- Подальші перспективи та розвиток молодіжної політики можуть включати:

- Створення інноваційних механізмів фінансування, таких як публічні гранти, соціальне інвестування чи партнерство з приватним сектором для підтримки молодіжних проєктів.

- Розширення участі молоді у процесах прийняття рішень через запровадження відкритих платформ для громадських обговорень, електронного голосування та розробки спільних ініціатив.

- Запровадження системи моніторингу і оцінки ефективності молодіжних програм, що дозволить визначати реальні результати реалізації молодіжної політики та її вплив на розвиток молодіжного середовища.

- Інтеграція молодіжної політики у стратегії розвитку громад для забезпечення комплексного підходу до вирішення питань, що стосуються молоді.

- Створення додаткових стимулів для активної участі молоді у суспільному житті, наприклад, через підтримку стартапів, волонтерських ініціатив, молодіжного підприємництва та соціальних інновацій.

- Сприяння розвитку цифрових компетенцій молоді, що стане основою для підвищення конкурентоспроможності молодих людей на ринку праці.

Отже, впровадження ефективної молодіжної політики вимагає не лише фінансової підтримки, але й активної взаємодії між державними органами, місцевою владою, молодіжними організаціями та самою молоддю. Завдяки комплексному підходу та інноваційним рішенням молодіжна політика може стати рушійною силою для розвитку як окремих громад, так і країни в цілому.

В Україні створено комплексне молодіжне законодавство та систему органів виконавчої влади, які працюють у цій сфері. Останніми роками особлива увага приділяється посиленню ролі органів місцевого самоврядування у підтримці молоді та реалізації молодіжної політики на рівні територіальних громад. Зміни підходів до формування та реалізації молодіжної політики тісно пов'язані з реформою місцевого самоврядування, основою якої є принципи децентралізації та субсидіарності. Ці реформи сприяють поступовому

наближенню української практики реалізації молодіжної політики до європейських стандартів, забезпечуючи ефективне управління і прозорість у цій сфері [22].

Одним із ключових елементів цих змін є проект Закону України «Про молодіжні та дитячі громадські організації» [23], який стає фундаментом для оновлення молодіжного законодавства. Цей документ покликаний створити єдині правила та принципи взаємодії органів влади та інститутів громадянського суспільства в контексті підтримки молоді, визначаючи пріоритети розвитку молодіжної політики та засади її реалізації. Закон враховує сучасні виклики і потреби молоді, а також встановлює чіткі механізми співпраці між органами влади, місцевим самоврядуванням та молодіжними організаціями.

Зміни, які відбуваються в Україні, є важливим кроком на шляху до створення умов для повноцінного розвитку та самореалізації молодого покоління. Молодіжна політика стає не лише інструментом підтримки молоді, а й потужним фактором соціального та економічного розвитку держави, що ґрунтується на принципах партнерства, прозорості та орієнтованості на потреби суспільства.

2.2 Проблеми та виклики діяльності молодіжних громадських організацій на місцевому рівні

Як вже ми вказували раніше, молодіжні організації є важливим елементом розвитку громади, сприяючи активізації молоді, підтримці її інтересів та забезпеченню участі в суспільному житті. На місцевому рівні вони стикаються з унікальними викликами, які впливають на їхню ефективність та стійкість.

Мета молодіжної політики – створення сприятливих соціальних, економічних, фінансових та організаційних передумов для життєвого

самовизначення і самореалізації, а саме формування та удосконалення лідерських якостей у молоді, постійне залучення молоді до різноманітних програм, надання можливості постійно самовдосконалюватися, безпосереднє розв'язання їх нагальних проблем.

На прикладі Дніпровського регіону ми розглянемо як формується молодіжна політика.

У Дніпровському регіоні молодіжна політика формується та реалізується через співпрацю державних установ, молодіжних рад та громадських організацій. Координацію молодіжної політики на обласному рівні здійснює Управління молоді і спорту Дніпропетровської обласної державної адміністрації.

У місті Дніпро функціонує Департамент молодіжної політики та національно-патріотичного виховання Дніпровської міської ради, який відповідає за реалізацію молодіжних програм та ініціатив.

Одним із ключових елементів молодіжної політики є Молодіжна рада Дніпра, яка представляє інтереси молоді перед міською владою та бере участь у розробці молодіжних програм.

У Дніпропетровській області діє розгалужена мережа молодіжних центрів та організацій, серед яких:

- Дніпропетровський обласний молодіжний центр (ДОМЦ). Дніпропетровський обласний молодіжний центр (ДОМЦ) є провідною платформою для підтримки і розвитку молодіжних ініціатив у Дніпропетровській області. Його місія – забезпечення умов для самореалізації молоді, залучення до активного громадського життя та створення інноваційного молодіжного середовища.

Конкретні проєкти та досягнення:

Фестиваль молодіжних ініціатив «Будь на хвилі!». Щорічний захід, де молодь презентує свої ідеї та проєкти, бере участь у майстер-класах і знайомиться з можливостями співпраці.

Програма «Молодь у дії». Освітня програма для молодих лідерів, спрямована на розвиток громадянської активності та навичок лідерства.

Молодіжна платформа для переселенців. Під час війни ДОМЦ став координаційним центром для роботи з молоддю-переселенцями, забезпечуючи їм доступ до освітніх і культурних заходів.

Завдяки діяльності ДОМЦ вдалося:

1. Залучити тисячі молодих людей до громадських ініціатив.
2. Створити мережу активних молодіжних просторів у Дніпропетровській області.
3. Підвищити рівень громадянської активності молоді через освітні програми і волонтерство.
4. Створити партнерства з міжнародними організаціями, що сприяє доступу до грантів і міжнародних проєктів.

- Молодіжний центр Дніпра. Молодіжний центр Дніпра (МЦД) створений у 2017 році з метою надання можливостей для розвитку молодіжних ініціатив, підвищення рівня громадянської активності та формування активної молодіжної спільноти міста. Його діяльність спрямована на створення простору, де молодь може навчатися, обмінюватися досвідом і реалізовувати свої ідеї.

Значущі проєкти Молодіжного центру Дніпра:

«Місто можливостей». Програма, яка об'єднує різні ініціативи з розвитку кар'єрних і соціальних навичок у молоді, включаючи тренінги з написання резюме, публічних виступів і цифрових компетенцій.

«Волонтерська хвиля». Ініціатива, спрямована на залучення молоді до волонтерства. У рамках проєкту проводилися акції зі збору допомоги для переселенців, екологічні заходи та підтримка дитячих будинків.

Молодіжна школа лідерства. Серія воркшопів і семінарів для підготовки молодіжних лідерів, які готові створювати та реалізовувати соціальні ініціативи.

Програма інтеграції ВПО (внутрішньо переміщених осіб). Центр організовує заходи для інтеграції молоді-переселенців у місцеві громади, включаючи навчальні програми та культурні події.

Молодіжний центр Дніпра є одним із ключових інструментів реалізації молодіжної політики міста. Він сприяє:

1. Активізації молоді в громадському житті.
2. Розвитку компетенцій, необхідних для професійного та соціального зростання.
3. Залученню молоді до вирішення соціально важливих питань.
4. Завдяки діяльності центру молодь Дніпра отримує можливість не лише реалізовувати свої ідеї, але й впливати на розвиток громади.

- КП «Молодіжний центр Дніпропетровщини». Комунальне підприємство «Молодіжний центр Дніпропетровщини» (КП МЦД) є важливим інструментом реалізації молодіжної політики на регіональному рівні. Підпорядковуючись Дніпропетровській обласній раді, центр спрямовує свої зусилля на створення умов для розвитку молоді, організацію заходів і підтримку молодіжних ініціатив у регіоні.

Приклади заходів і проєктів КП «Молодіжний центр Дніпропетровщини»:

Молодіжний форум «Дніпро - регіон можливостей». Щорічний форум, на якому обговорюються актуальні питання молодіжної політики, зокрема працевлаштування, громадянська активність і волонтерство.

Проєкт «Еко-волонтерство». Ініціатива, спрямована на залучення молоді до екологічних акцій, таких як очищення парків, річок та озеленення територій.

Школа молодіжного лідерства. Серія тренінгів для активної молоді регіону, які сприяють розвитку лідерських якостей, комунікаційних навичок та проєктного менеджменту.

Програма підтримки молодіжного підприємництва. Навчальні заходи для молодих підприємців, які включають консультації з бізнес-менеджменту, організації стартапів та фандрайзингу.

Мобільні молодіжні центри. Для віддалених громад регіону організовано виїзні заходи з освітньою, розважальною та інформаційною складовою.

Вплив на регіональну молодіжну політику:

Завдяки діяльності КП «Молодіжний центр Дніпропетровщини», вдалося досягти:

1. Збільшення кількості молодіжних заходів і програм у регіоні.
2. Розширення можливостей для молоді у сферах освіти, працевлаштування та соціальної активності.
3. Формування мережі активних молодіжних лідерів і волонтерів.
4. Підвищення громадянської активності та інтеграції молоді у процеси прийняття рішень.

- Молодіжний медіацентр. Молодіжний медіацентр – це платформа для навчання та розвитку навичок у сфері медіа серед молоді. Його головна мета – створити можливості для молодих людей розвивати медіаграмотність, навички журналістики, створення контенту та критичного мислення, необхідного для роботи в сучасному інформаційному середовищі.

Конкретні проекти та досягнення:

Освітня програма «Медіаграмотність у дії». Серія тренінгів, спрямованих на навчання молоді навичкам критичного аналізу інформації, розпізнавання фейкових новин і використання медіа для громадської активності.

Журналістська школа «Молодий голос». Програма для молодих журналістів, яка включає практичні заняття з написання новин, проведення інтерв'ю та створення репортажів.

Кіноклуб документальних фільмів. Проєкт, у рамках якого молодь переглядає та аналізує документальні фільми на соціально важливі теми, обговорюючи їхній вплив і зміст.

Підтримка студентських медіа. Центр співпрацює з молодіжними організаціями та навчальними закладами для запуску студентських газет, онлайн-видань і подкастів.

Вплив Молодіжного медіацентру на суспільство:

1. Зміцнення критичного мислення молоді: Молоді люди краще орієнтуються в інформаційному просторі та стають менш уразливими до маніпуляцій.

2. Формування нового покоління журналістів: Випускники центрів працюють у медіа, створюючи якісний контент і впливаючи на розвиток інформаційного середовища.

3. Підвищення рівня медіаграмотності в громадах: Молодіжні ініціативи центру сприяють ширшому поширенню знань про медіа серед громадян.

Загалом у Дніпропетровській області функціонує понад 60 молодіжних організацій та центрів, які активно залучають молодь до суспільного життя, сприяють їхньому розвитку та реалізації потенціалу.

Функціонування цих організацій базується на принципах партнерства з місцевою владою, залучення молоді до процесу прийняття рішень та реалізації різноманітних проєктів, спрямованих на підвищення якості життя молодих людей у регіоні.

Особливу увагу приділено розвитку лідерських якостей, організації тренінгів та семінарів, які сприяють професійному зростанню та соціальній інтеграції молоді. Багато організацій реалізують освітні програми, спрямовані на формування навичок критичного мислення, управління проєктами, а також на підготовку до активного громадянства.

Деякі з цих центрів спеціалізуються на підтримці волонтерського руху, організації благодійних заходів і акцій, які допомагають створювати позитивні зміни в суспільстві. Інші орієнтовані на культурний розвиток, проведення фестивалів, виставок та мистецьких подій, що сприяють розвитку творчого потенціалу молоді.

Також важливим напрямком діяльності є залучення молодих людей до міжнародних програм обміну та співпраці, що відкриває нові можливості для

здобуття досвіду, знань і розширення кругозору. Завдяки таким ініціативам молодь отримує шанс долучитися до глобальних процесів та знайти себе в сучасному світі.

Таким чином, діяльність молодіжних організацій у Дніпропетровській області відіграє важливу роль у формуванні активної, освіченої та соціально відповідальної молоді, здатної позитивно впливати на розвиток регіону та країни в цілому.

Варто підкреслити, що молодіжний рух відіграє важливу роль у консолідації молоді, надаючи можливість об'єднатися різним особистостям в межах одного покоління. Він репрезентує інтереси молоді перед суспільством, пропонуючи нові ідеї, цінності, погляди та прагнення. Молодіжний рух є динамічною формою соціальної активності, що дозволяє молоді проявляти себе через колективну самодіяльність у громадських об'єднаннях [24].

Такі рухи є дієвими інструментами соціально-політичної активності, забезпечуючи молоді можливість брати участь у суспільних процесах і висловлювати свої інтереси. Зокрема, студентське самоврядування виступає потужним механізмом розвитку та модернізації суспільства. Воно сприяє виявленню потенційних лідерів, формує управлінські й організаторські навички, а також закладає основи для формування майбутньої еліти нації.

Ще одним позитивним аспектом є те, що студентське самоврядування допомагає молоді набути відповідальності, організаційних умінь і навичок ефективної роботи в колективі. Це, своєю чергою, сприяє вихованню активних та відповідальних громадян, здатних до реалізації важливих завдань і проектів.

У підсумку можна підкреслити, що діяльність молодіжних організацій у Дніпропетровській області відіграє важливу роль у формуванні активної, освіченої та соціально відповідальної молоді, здатної позитивно впливати на розвиток регіону та країни в цілому.

Війна в Україні створила нові реалії та серйозні виклики для діяльності молодіжних організацій. Однією з основних проблем є фізична небезпека для

учасників та волонтерів, яка ускладнює проведення заходів, зустрічей та проєктів. Також значна частина молоді змушена була евакуюватися або долучитися до сил оборони країни, що вплинуло на чисельність активних учасників.

Фінансові труднощі стали ще одним вагомим викликом. Зменшення фінансування через економічну нестабільність обмежує можливості організацій у проведенні заходів і реалізації проєктів. Багато зусиль доводиться спрямовувати на пошук нових джерел фінансування та грантів.

Крім того, зростає потреба в психологічній підтримці молоді, яка стикається зі стресом, тривогою та втратою близьких. Молодіжні організації активно адаптують свої програми, щоб надавати консультаційну допомогу та створювати безпечний простір для емоційного відновлення.

Не менш важливим завданням є підтримка внутрішньо переміщених осіб, інтеграція молоді в нові громади та сприяння їхній соціальній адаптації. Це вимагає нових підходів до роботи та координації з іншими громадськими організаціями.

Отже, молодіжні організації в умовах військових дій продовжують відігравати важливу роль у підтримці молоді, наданні допомоги громадам та формуванні соціальної згуртованості. Їхня здатність до адаптації та мобілізації ресурсів свідчить про високу стійкість і важливість у сучасних умовах.

В Україні спостерігаються тривожні тенденції у соціально-демографічному розвитку, які відображаються і на регіональному рівні. Зокрема, у Дніпровському регіоні фіксується скорочення чисельності молоді. Ця ситуація може бути зумовлена масовою міграцією працездатних та соціально активних молодих людей до країн Європейського Союзу в пошуках кращих умов для життя та працевлаштування.

Цей процес, у свою чергу, має серйозні наслідки для соціально-економічного розвитку регіону, адже втрата активної молоді позначається на зниженні трудового потенціалу, інноваційності та загальному рівні розвитку

місцевих громад. Крім того, відтік молоді впливає на зменшення попиту на освітні послуги, а також на зниження активності в культурних, спортивних та громадських ініціативах, що, безсумнівно, погіршує загальну ситуацію у соціальній сфері [25].

Така демографічна динаміка створює ризики для подальшого соціально-економічного розвитку регіону та потребує впровадження ефективних програм підтримки молоді й стимулювання їхнього повернення чи утримання в країні (Рис. 2.2).

Для вирішення проблеми зменшення чисельності молоді в Дніпровському регіоні важливо впроваджувати стратегічні кроки на всіх рівнях: від створення сприятливих умов для працевлаштування до розвитку культурних, освітніх і соціальних ініціатив, що можуть значно покращити ситуацію і сприяти стабільному розвитку регіону.

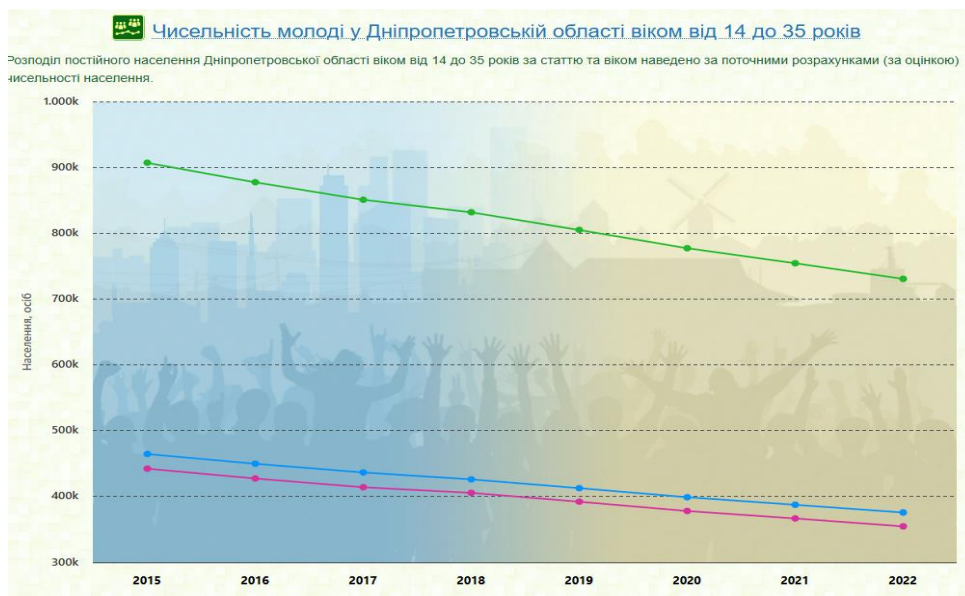

Рис. 2.2. Державна статистика щодо кількості молоді

Джерело: Офіційні дані з сайту Громадської організації «Інститут молоді» [25]

Враховуючи зазначені виклики, важливим кроком є розробка та реалізація комплексних стратегій, спрямованих на покращення умов життя та роботи для молоді в регіоні. Це може включати:

- Розширення економічних можливостей: створення нових робочих місць, залучення інвестицій у розвиток малого та середнього бізнесу, а також підтримка стартапів і молодіжного підприємництва.
- Освітні програми та професійна підготовка: впровадження сучасних освітніх програм, розвиток дуальної освіти, стажувань і підвищення кваліфікації для молодих спеціалістів відповідно до потреб ринку праці.
- Житлові програми: забезпечення доступного житла для молодих сімей, пільгові іпотечні кредити та підтримка програм оренди.
- Підтримка молодіжних ініціатив: створення молодіжних центрів, платформ для обміну досвідом, програм грантової підтримки громадських організацій і соціальних проектів.
- Розвиток інфраструктури дозвілля та відпочинку: облаштування спортивних майданчиків, культурних центрів, коворкінгів та просторів для творчості.
- Стимулювання повернення молоді з-за кордону: запровадження програм реінтеграції, адаптації та залучення молодих фахівців, які здобули досвід за кордоном, до розвитку регіональної економіки та соціальної сфери.
- Соціальний захист та підтримка сімей: підвищення рівня соціальної безпеки, зокрема підтримка молодих батьків, доступ до якісної медицини, дитячих садків і шкіл.

Загалом, реалізація цих заходів сприятиме збереженню й зростанню молодіжного потенціалу регіону, забезпечуючи стабільний соціально-економічний розвиток та зміцнення конкурентоспроможності області в майбутньому.

Місцева влада Дніпропетровського регіону активно впроваджує низку ініціатив для підтримки молоді та залучення її до розвитку області. Основні напрями діяльності включають:

1. Реалізація цільових програм:

Регіональна цільова соціальна програма «Молодь Дніпропетровщини» на 2022-2026 роки [27]: спрямована на створення умов для самореалізації молоді, підтримку молодіжних ініціатив та розвиток молодіжної інфраструктури.

2. Підтримка молодіжних рад та об'єднань:

Молодіжна рада при Дніпропетровській обласній державній адміністрації: сприяє залученню молоді до формування та реалізації молодіжної політики в області, розвитку демократичних процесів та активної громадянської позиції.

Коаліція молодіжних рад Дніпропетровщини: створена для покращення взаємодії між молодіжними радами області та ефективного представництва інтересів молоді на місцевому рівні.

3. Освітні та тренінгові програми:

Програма «ДніпроМрії»: об'єднує молодь для розвитку регіону, надаючи знання та практичні навички з активізму, проєктного менеджменту та командної роботи.

Програма UPSHIFT: спрямована на розвиток підприємницьких навичок серед молоді, підтримку інноваційних ідей та проєктів.

4. Психосоціальна підтримка:

Проєкт «Y.E.S: Молодь – опора стійкості»: спрямований на підвищення стійкості та психічного здоров'я молоді, постраждалої від війни, об'єднує зусилля державних структур, громадських організацій та міжнародних партнерів.

5. Розвиток молодіжної інфраструктури:

Молодіжний центр Дніпра: організовує тренінги, курси, майстер-класи та волонтерські програми, надає простір для проведення заходів, сприяючи активному залученню молоді до суспільного життя.

6. Стажування та працевлаштування:

Стажування молоді у Дніпропетровській ОДА: надає можливість молодим людям отримати практичний досвід роботи в органах державної

влади, розвинути професійні навички та долучитися до процесів прийняття рішень [26].

Ці ініціативи спрямовані на створення сприятливих умов для розвитку молоді, її активної участі в суспільному житті та реалізації потенціалу в Дніпропетровському регіоні.

Отож, соціально-демографічні виклики, що постають перед Дніпровським регіоном, зокрема скорочення чисельності молоді віком від 14 до 35 років, зумовлені комплексом внутрішніх і зовнішніх факторів. Основними причинами є міграційні процеси, соціально-економічна нестабільність, низька народжуваність, освітня еміграція та вплив військових дій.

Проте місцева влада активно працює над підтримкою молоді та створенням сприятливих умов для її розвитку й залучення. Запроваджуються регіональні програми підтримки молодіжних ініціатив, організовуються освітні тренінги, стимулюється підприємницька діяльність та покращується інфраструктура для дозвілля й самореалізації. Окрему увагу приділяють психосоціальній підтримці молоді, розвитку молодіжних центрів та залученню до прийняття управлінських рішень через молодіжні ради [28].

У перспективі подальша стабілізація соціально-економічної ситуації, розвиток освітніх і кар'єрних можливостей, підтримка молодіжних ініціатив та впровадження програм реінтеграції молоді можуть забезпечити покращення демографічної ситуації та сприяти збереженню людського капіталу регіону.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОЛІТИКИ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДІЖНИМИ ГРОМАДСЬКИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ НА РІВНІ МІСТ ОБЛАСНОГО ЗНАЧЕННЯ

3.1 Програми та заходи національно-патріотичного виховання в молодіжних громадських організаціях

Національно-патріотичне виховання молоді є важливим напрямом сучасної освітньої політики України, спрямованим на формування в молоді стійких морально-етичних цінностей, любові до Батьківщини, шанобливого ставлення до її культури, історії та традицій. Його основною метою є виховання громадянина, який ідентифікує себе як представника української нації, поважає її символи, мову та державність, а також готовий до активної участі в суспільно-політичному житті країни [29].

Одним з ключових документів, що регулює процес національно-патріотичного виховання в Україні, є Наказ Міністерства освіти і науки України від 16 червня 2015 року № 641 «Про затвердження Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді» [30]. Цей наказ визначає основні принципи, завдання та напрями національно-патріотичного виховання в Україні, а також заходи щодо реалізації концепції у навчальних закладах. Документ підкреслює важливість інтеграції національно-патріотичного виховання в усі рівні освіти та життєдіяльність молоді, визначає основні напрямки, як-от військово-патріотичне, громадянське, екологічне та духовно-моральне виховання.

Концепція передбачає створення сприятливих умов для розвитку патріотичних почуттів у молоді через поглиблене вивчення історії України, її культурної спадщини, а також через участь молоді в різноманітних заходах, які

сприяють формуванню свідомості активного громадянина, готового до захисту Батьківщини та участі в громадському житті.

Затвердження також супроводжувалося Заходами щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді, які окреслюють конкретні кроки і програмні завдання для органів освіти та навчальних закладів. Одним із важливих елементів є методичні рекомендації, які пропонують конкретні стратегії та інструменти для інтеграції патріотичного виховання у навчальні програми, організацію позакласних заходів і реалізацію проєктів, що сприяють вихованню патріотизму серед молоді [30].

Даний наказ є основою для впровадження національно-патріотичного виховання на всіх рівнях освіти, що включає від початкових класів до вищих навчальних закладів, сприяючи розвитку в молоді свідомості громадянина, здатного не тільки поважати свою країну, а й активно брати участь у її розвитку та захисті.

Національно-патріотичне виховання базується на таких ключових принципах:

1. Принцип історичної спадкоємності – забезпечення збереження і передання від покоління до покоління національних цінностей, традицій, культурних надбань.
2. Принцип громадянської активності – формування у молоді відповідальності за власну державу, її розбудову та захист.
3. Принцип інтегративності – поєднання виховного процесу з навчальною діяльністю, позакласною та позашкільною роботою.
4. Принцип культуро-відповідності – використання народних звичаїв, обрядів та мистецьких традицій як засобів виховання [30].

Основна мета національно-патріотичного виховання – виховати особистість, яка не лише пишається своїм походженням, а й активно сприяє збереженню та розвитку національних і культурних цінностей, є свідомим і

відповідальним громадянином, готовим захищати свободу й незалежність України.

Історичний розвиток національно-патріотичного виховання в Україні має глибокі корені, пов'язані з процесами державотворення, боротьбою за незалежність та збереженням національної ідентичності.

З проголошенням незалежності України в 1991 році національно-патріотичне виховання стало невід'ємною частиною державної політики. Особливого значення воно набуло після Революції Гідності 2013–2014 років та в умовах збройної агресії Росії проти України. У цей період виховання патріотизму стало важливим фактором консолідації суспільства, формування громадянської свідомості та готовності захищати суверенітет і територіальну цілісність держави.

У сучасних умовах, коли Україна протистоїть повномасштабній збройній агресії Росії, національно-патріотичне виховання молоді набуло ще більшої актуальності. Воєнні виклики, з якими зіткнулася країна, вимагають згуртованості, мужності та стійкості всього суспільства, а особливо підростаючого покоління, яке є майбутнім нації.

Патріотичне виховання сьогодні спрямоване не лише на формування любові до Батьківщини, але й на розвиток почуття відповідальності за її долю, готовності до активних дій у захисті незалежності та побудові демократичної держави. Важливою складовою цього процесу є піднесення ролі національної історії, вшанування героїв минулого і сучасності, а також збереження культурних традицій, мови та духовних цінностей [31].

В умовах змін, що відбуваються в країні, пріоритетними напрямками виховання є громадянсько-патріотичне, духовно-моральне, військово-патріотичне та екологічне виховання. Ці напрямки є не лише відповіддю на сучасні вимоги, а й фундаментом для формування свідомості нинішніх і майбутніх поколінь, які розглядатимуть розвиток України як запоруку власного особистісного зростання. Це зростання має ґрунтуватися на таких цінностях, як

патріотизм, повага до культурної спадщини народу, гуманізм, демократія, соціальний добробут, свобода, толерантність, відповідальність за природу, здоровий спосіб життя, готовність до змін і захисту незалежності країни.

Україна має багатий культурний і історичний спадок, а також досвід державного життя, який є важливим ресурсом для виховання дітей і молоді. Ці складові вже впроваджені в освітній процес, однак сучасні соціальні зміни вимагають їх переосмислення, що відкриває нові можливості для освіти та виховання [32].

В умовах воєнного стану освітні заклади, громадські організації та волонтерські ініціативи активно працюють над формуванням у молоді почуття єдності, відповідальності й поваги до військовослужбовців, добровольців і всіх, хто боронить Україну. Поширюються програми військово-патріотичного виховання, проводяться заняття мужності, зустрічі з учасниками бойових дій, екскурсії до меморіальних комплексів та музеїв.

Особлива увага приділяється розвитку практичних навичок самозахисту, тактичної підготовки та надання першої медичної допомоги. Це дозволяє молоді бути готовою до можливих викликів і діяти в умовах кризових ситуацій [33].

Підтримка національно-патріотичного виховання є стратегічно важливою для зміцнення духу опору, захисту суверенітету та відновлення миру. Вона сприяє вихованню покоління, яке усвідомлює свою роль у відродженні та відбудові країни після війни. У нинішніх реаліях національно-патріотичне виховання виступає не лише як елемент освітньої політики, а й як інструмент формування стійкої громадянської позиції, готовності до боротьби за свободу і незалежність України, а також плекання надії на її майбутнє.

Молодіжні організації відіграють важливу роль у реалізації концепції національно-патріотичного виховання, оскільки вони забезпечують активне залучення молоді до суспільного життя, формують громадянську відповідальність і національну свідомість. Їх діяльність сприяє вихованню

лідерських якостей, розвитку організаційних навичок та утвердженню демократичних цінностей.

Через їх організації активно впроваджуються різні види концепцій національно-патріотичного виховання, формуючи у молоді почуття любові до Батьківщини та готовність захищати її. Через культурно-просвітницьку діяльність вони популяризують національні традиції, мову, історію та символи України. Організуються тематичні заходи, фестивалі, конкурси, а також військово-патріотичні вишколи, тренінги з тактичної підготовки, цивільного захисту та першої медичної допомоги [34].

Молодіжні організації активно залучають молодь до волонтерських проєктів, підтримки військових, благодійних акцій та відбудови інфраструктури. Вони проводять освітні програми, семінари, курси з історії України, прав людини, організують спортивні змагання й турніри з патріотичним ухилом. Такі організації, як «Пласт», «Сокіл», Молодіжний Націоналістичний Конгрес, студентське братство та волонтерські ініціативи, виконують важливу роль у формуванні активної громадянської позиції, національної свідомості та патріотизму серед молоді.

Впровадження концепції національно-патріотичного виховання через призму молодіжних організацій у Дніпровському регіоні включає активну участь місцевих громадських, культурних і волонтерських організацій, спрямовану на формування у молоді почуття патріотизму, відповідальності за державу та готовності захищати її. Дніпро, як обласний центр, має розвинену інфраструктуру для реалізації таких ініціатив, де активно працюють молодіжні рухи, волонтерські організації, військово-патріотичні клуби та культурно-просвітницькі центри [26].

Основні напрямки роботи молодіжних організацій у Дніпровському регіоні:

1. Культурно-просвітницька діяльність: У Дніпрі та області проводяться тематичні заходи, виставки, кінопокази, лекції, концерти, фестивалі та

конкурси, які сприяють популяризації національних традицій і культури. Молодіжні організації організують заходи до пам'ятних дат, таких як День Незалежності, День Героїв Небесної Сотні, а також організують вшанування пам'яті учасників визвольних змагань.

2. Військово-патріотичне виховання: Місцеві організації, як-от Дніпровський обласний осередок «Сокіл», проводить вишколи, тренінги з тактичної підготовки, першої медичної допомоги, організує волонтерські акції, спрямовані на підтримку українських військових. Регулярно проводяться військово-спортивні змагання, табори та літні школи для молоді.

3. Волонтерська діяльність: У Дніпрі активно працюють молодіжні волонтерські організації, які організують гуманітарну допомогу для військових, переселенців та постраждалих від війни. Наприклад, молодіжний рух «Дніпро – місто Героїв» організує акції збору коштів і благодійної допомоги для армії та підтримує постраждалих від конфлікту.

4. Просвітницька робота в освітніх закладах: В школах та університетах Дніпра проводяться лекції, семінари та тренінги, спрямовані на підвищення рівня національної свідомості серед учнів та студентів. Включення в програму патріотичних виховних заходів, історії України, прав людини і громадянських обов'язків є важливою частиною роботи молодіжних організацій.

5. Співпраця з ветеранами та учасниками бойових дій: У Дніпрі активно проводяться зустрічі з ветеранами та учасниками АТО/ООС, які діляться досвідом служби та боротьби за незалежність. Молодь має можливість безпосередньо поспілкуватися з тими, хто захищав країну, що сприяє формуванню патріотичних почуттів.

6. Активна участь у національних і міжнародних ініціативах: Молодіжні організації Дніпра часто долучаються до національних і міжнародних молодіжних форумів, проектів та конференцій, що дозволяє обмінюватися досвідом з іншими регіонами України та країнами світу щодо національно-патріотичного виховання та розвитку молоді.

У Дніпровському регіоні молодіжні організації активно впроваджують програми та заходи національно-патріотичного виховання, які сприяють розвитку патріотичних почуттів, громадянської свідомості та готовності молоді до захисту Батьківщини. Ці ініціативи мають важливе значення для формування покоління, яке буде готове активно долучатися до розбудови України та її захисту в умовах сучасних викликів (Табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Національно-патріотичне виховання молоді в Дніпровському регіоні

Категорія	Заходи	Цільова аудиторія	Результати/ Очікуваний вплив	Організатори
Культурно-освітні заходи	Майстер-класи з петриківського розпису	Учні шкіл, ліцеїсти	Формування національної ідентичності, розвиток творчих здібностей	Управління молоді та спорту Дніпропетровської ОДА, місцеві художники
Навчальні програми	Інтеграція патріотичних цінностей у навчальний процес	Студенти університетів	Підвищення рівня обізнаності про українську культуру, історію	Дніпровський державний університет внутрішніх справ, Лілія Гиренко
Конкурси та фестивалі	Конкурс есе на патріотичну тематику, обласні фестивалі української культури	Молодь області	Популяризація національно-патріотичних ідей серед молоді	Управління молоді та спорту Дніпропетровської ОДА
Цифровізація виховання	Розробка онлайн-платформ для популяризації історії та культури України	Молодь, освітяни	Забезпечення доступності матеріалів для національно-патріотичного виховання	Державні та громадські ініціативи
Партнерства з освітніми закладами	Співпраця з ліцеями МВС та іншими навчальними закладами	Учні, студенти, курсанти	Виховання відповідального ставлення до громадянських обов'язків	Управління культури, ліцеї МВС
Медіапроект	Відеоролики, подкасти, соціальні кампанії з популяризації національних цінностей	Широка аудиторія	Зміцнення національної ідентичності, популяризація культури	Управління культури, місцеві медіапроекти
Патріотичні екскурсії	Екскурсії до історичних місць регіону	Молодь, студенти, туристи	Поглиблення знань про історію України та регіону	Туристичні агентства, управління культури

Джерело: складено автором на основі даних про Молодіжні центри та простори Дніпропетровської області

Насьогодні актуальною є Регіональна цільова соціальна програма національно-патріотичного виховання на 2023–2027 роки в Дніпропетровській області, яка була затверджена рішенням обласної ради від 25 листопада 2022 року №236-14/VIII [35].

Метою програми є сприяння реалізації державної та регіональної політики в системі національно-патріотичного виховання населення Дніпропетровщини, формування патріотичного світогляду громадян, активної державницької позиції, мотивації до військово-спортивної загартованості, готовності до захисту Вітчизни, забезпечення системної взаємодії з громадськістю в питаннях, пов'язаних з патріотичним вихованням населення, розширення ролі й можливостей громадських об'єднань, сприяння духовно-моральній єдності суспільства (Додаток А).

Регіональна цільова соціальна програма національно-патріотичного виховання на 2023–2027 роки в Дніпропетровській області передбачає використання різноманітних показників для оцінки ефективності її реалізації [35]. Якісні показники в контексті оцінки ефективності виконання Регіональної цільової соціальної програми національно-патріотичного виховання визначаються для оцінки більш інтелектуальних і соціальних аспектів програми. Вони мають на меті визначити, наскільки успішно реалізуються цілі програми в контексті соціальних змін, розвитку культурних, моральних і патріотичних цінностей серед молоді (Додаток Б).

Формування української громадянської ідентичності:

- Кількість організованих заходів, спрямованих на підвищення рівня національної свідомості серед молоді.
- Рівень участі молоді в культурних та освітніх програмах, що пропагують українські традиції та історію.

Військово-патріотичне виховання:

- Кількість проведених військово-патріотичних таборів, тренінгів та змагань.

- Рівень залучення молоді до волонтерських та допоміжних військових ініціатив.

Формування науково-методологічних і методичних засад національно-патріотичного виховання:

- Розробка та впровадження нових навчальних програм та методичних матеріалів.

- Кількість підготовлених та сертифікованих педагогічних кадрів у сфері національно-патріотичного виховання.

Підтримка та співпраця органів державної влади з інститутами громадянського суспільства:

- Кількість укладених угод та меморандумів про співпрацю з громадськими організаціями.

- Рівень залучення громадських організацій до реалізації програм та проектів.

Кількісні показники оцінки ефективності виконання програми національно-патріотичного виховання визначаються для вимірювання фактичних результатів і кількості виконаних заходів, що допомагає оцінити, наскільки програма досягла своїх поставлених цілей в числовому вираженні [36].

Фінансування програми:

- Плановий та фактичний обсяг фінансування з різних джерел (державний бюджет, місцеві бюджети, інші джерела).

- Виконання фінансування за окремими завданнями та заходами програми.

Результативність виконання заходів:

- Виконання запланованих заходів у встановлені терміни.
- Кількість охоплених учасників та їхній рівень задоволення від участі.

Економічний ефект:

- Оцінка економічного ефекту від реалізації програми, включаючи підвищення рівня патріотизму та громадянської свідомості.

У Дніпропетровській області є кілька яскравих прикладів молодіжних організацій, які активно діють у рамках Регіональної цільової соціальної програми національно-патріотичного виховання та активно впроваджують різноманітні ініціативи, спрямовані на розвиток патріотичної свідомості серед молоді.

Наприклад є організації, які не тільки навчають молодих людей цінувати свою країну, а й дають практичні навички та знання, необхідні для активної участі в громадському житті та розвитку України:

1. Волонтерський рух «Допомога армії».

В рамках цієї ініціативи молодіжні організації, зокрема у Дніпропетровській області, активно залучають молодь до волонтерської діяльності. Організація надає допомогу українським військовим, організовуючи акції збору гуманітарної допомоги, благодійні заходи, а також інформує молодь про важливість підтримки національних інститутів та державності.

2. Клуб «Молодіжна гвардія».

Клуб «Молодіжна гвардія» активно сприяє розвитку патріотичного виховання серед молоді, шляхом проведення лекцій, тренінгів і майстер-класів, що фокусуються на національних символах, українській історії, культурі та військовій підготовці. Молодь Дніпропетровщини має можливість отримати практичні навички, що сприяють розвитку особистісної та соціальної відповідальності.

3. Молодіжна організація «Нова хвиля».

Організація зосереджена на вихованні патріотизму серед молоді через культурно-освітні заходи, організацію фестивалів, лекцій, історичних експозицій. «Нова хвиля» активно працює на території Дніпропетровської області, сприяючи формуванню у молоді відчуття гордості за свою країну, національні традиції та історичні надбання.

«Нова хвиля» організовує фестивалі, на яких молодь має змогу презентувати свої творчі досягнення, пов'язані з національними традиціями, мистецтвом та культурою. Ці фестивалі не лише об'єднують молодь навколо спільних цінностей, але й створюють простір для знайомства з іншими культурами та розширення горизонтів для молодих людей. Також, відкриває багато історичних експозицій та виставок, які дозволяють молоді поглиблено вивчати ключові етапи в історії України, знайомитися з видатними постатями, які зробили значний внесок у розвиток нації. Такі заходи сприяють формуванню у молоді почуття патріотизму через ознайомлення з важливими історичними подіями, які вплинули на становлення держави.

Молодіжні організації Дніпропетровської області, які активно діють у рамках Регіональної цільової соціальної програми національно-патріотичного виховання, виконують важливу роль у формуванні у молоді патріотичних цінностей та активної громадянської позиції. Кожна з цих організацій має свій унікальний підхід до реалізації національно-патріотичного виховання, активно залучаючи молодь до різноманітних ініціатив, спрямованих на розвиток свідомості та самостійності.

Отже, програми та заходи національно-патріотичного виховання в молодіжних організаціях є важливим інструментом для формування свідомості молодого покоління та залучення його до активної участі в суспільному житті. Вони сприяють не тільки вихованню любові до Батьківщини, поваги до національних традицій та історії, але й формуванню високих моральних якостей, таких як відповідальність, патріотизм, готовність до служби та захисту країни.

Завдяки активній роботі молодіжних організацій, такі програми допомагають зміцнювати національну ідентичність, розвивати взаємоповагу між представниками різних етнічних та культурних груп, а також сприяють розвитку критичного мислення серед молоді. Вони створюють умови для обміну досвідом, навчають лідерства та самовизначення, що, в свою чергу,

забезпечує громадянську активність та залученість молоді до процесів, що відбуваються в країні.

Загалом, ефективна реалізація програм національно-патріотичного виховання є важливим аспектом не тільки для підтримки національної єдності, але й для формування активного та свідомого громадянина, готового брати участь у розвитку та зміцненні держави.

Однак для досягнення максимального ефекту в сфері національно-патріотичного виховання важливо продовжувати вдосконалювати існуючі програми, активно залучати молодь до їх розробки, забезпечувати ресурсну підтримку та створювати умови для організації таких заходів на місцевому рівні, взаємодіяти зі соціальними інститутами, органами місцевого самоврядування, державними структурами та громадськими організаціями для спільної реалізації національно-патріотичних ініціатив.

3.2 Розвиток молодіжного лідерства на основі впровадження концепції національно-патріотичного виховання

Сьогодні патріотизм залишається важливим елементом формування громадянської свідомості молоді. Однак, частина молодих людей сприймає його як щось застаріле, формальне або нав'язане, що суттєво знижує інтерес до участі у національно-патріотичних заходах.

Це явище можна пояснити тим, що в умовах глобалізації молодь почала більш активно інтегруватися в глобальні процеси, де патріотизм часто асоціюється з націоналізмом, обмеженнями або навіть із політичною маніпуляцією. Такі уявлення можуть створювати відчуття, що патріотизм є чимось старомодним або штучно нав'язаним, а не справжнім почуттям, яке органічно впливає з особистих переконань.

Крім того, частина молоді може сприймати патріотизм через призму формальних обов'язків, наприклад, участі в урочистих заходах чи підписанні

декларацій, що не дає їй можливості активно брати участь у реальних змінах або долучатися до вирішення важливих проблем на рівні країни [37].

Для зміни такої ситуації необхідно переосмислити підходи до патріотичного виховання. Потрібно акцентувати увагу на тому, що патріотизм – це не лише виконання певних обов’язків, а й активна участь у розвитку своєї країни, підтримка її культурної, економічної та соціальної сфери. Патріотизм може бути виражений через творчість, інноваційність, громадську активність, волонтерство та інші форми, які будуть цікаві та близькі молодому поколінню.

Національно-патріотичне виховання має стати частиною реального повсякденного життя молоді. Це означає, що патріотизм не повинен обмежуватися лише окремими святами чи урочистими подіями, молодь повинна відчувати, що їхній внесок у розвиток країни є важливим і має реальний вплив. Для цього необхідно створювати можливості для активної участі в різноманітних ініціативах, починаючи від екологічних проєктів до ініціатив, спрямованих на поліпшення соціальних стандартів, охорони здоров’я чи освіти.

Не менш значущою є роль держави та громадських організацій у створенні таких умов. Потрібно підтримувати молодіжні проєкти, надавати платформу для нових ідей і реалізації молодіжних ініціатив, щоб патріотизм був не лише почуттям гордості, а й реальними діями. Молодь має можливість через своє активне громадянське життя показувати, як вони люблять свою країну, як вони прагнуть змінювати її на краще, як вони не бояться брати відповідальність за її майбутнє [38].

Також важливо зламати стереотипи, що патріотизм – це лише національна ідентичність чи історична пам’ять. В оновленому контексті патріотизм має бути пов’язаний із сучасними соціальними викликами та глобальними тенденціями. Підкреслюючи значення інклюзивності, екологічної відповідальності та інновацій, молодь може не лише зберегти національну

спадщину, але й активно впливати на глобальні процеси, зберігаючи при цьому ідентичність своєї нації.

Відтак, патріотизм повинен стати частиною глибокого внутрішнього переконання кожного, що його дії важливі не тільки для його власного розвитку, але й для розвитку країни в цілому. Підтримка цієї ідеї через різноманітні освітні, культурні та соціальні програми допоможе молоді усвідомити важливість їх участі в житті держави, що в кінцевому підсумку сприятиме стабільному розвитку демократичного суспільства [39].

Молодь, яка активно залучена до процесів прийняття рішень, бере участь у створенні соціальних ініціатив, реалізує проекти, пов'язані з національним відродженням та розвитком, буде більш мотивованою і відповідальною щодо майбутнього своєї держави. Заохочення таких активностей дозволить виховати покоління, яке не тільки пишається своєю країною, але й активно її будує.

Молодіжні організації активно використовують різноманітні формати для залучення молоді до національно-патріотичної діяльності, виходячи за межі традиційних заходів. Наприклад, такі організації часто проводять інтерактивні програми, які не лише ознайомлюють з історією та культурою, а й дають можливість молодим людям активно долучатися до вирішення актуальних проблем [40].

Одним із прикладів є організація волонтерських проектів, спрямованих на допомогу ветеранам, підтримку соціально незахищених верств населення або відновлення культурних пам'яток. Це дозволяє молоді відчувати свою причетність до значущих змін у країні, а також розвивати почуття громадянської відповідальності через реальні вчинки. Участь у таких проектах дає змогу молодим людям безпосередньо впливати на ситуацію в країні, що є важливим аспектом патріотичного виховання.

Особливо важливо, що такі проекти сприяють формуванню не лише національного, але й міжособистісного патріотизму – коли молодь відчуває свою відповідальність за оточуючих, свою громаду та майбутнє держави.

Участь у таких ініціативах дозволяє створити сильне почуття єдності серед молоді, формує колективний дух і взаємодопомогу, що є основою стабільності та розвитку демократичного суспільства.

Волонтерські проєкти також дозволяють молодим людям розвивати не тільки соціальну відповідальність, але й управлінські та організаційні навички, що важливо для їх подальшої участі в політичних, економічних та громадських процесах. Це також дає можливість для самовираження та виявлення лідерських якостей серед молоді, створюючи нових активістів, які надалі можуть ініціювати власні проєкти та розвивати молодіжне лідерство в країні.

Значущою є роль органів місцевого самоврядування в підтримці молоді, надання платформи для розвитку та реалізації ініціатив, а також створення умов для участі у процесах розробки та ухвалення рішень.

Для того, щоб краще зрозуміти ключові аспекти підтримки молоді через волонтерські ініціативи та розвиток молодіжного лідерства, важливо проаналізувати сильні та слабкі сторони, можливості та загрози, з якими стикаються молодіжні організації та місцеві органи влади. Нижче наведено SWOT-аналіз, який дає змогу оцінити ефективність існуючих механізмів підтримки молоді та окреслити перспективи для подальшого розвитку цієї сфери (Табл. 3.2).

Отже, проаналізувавши дані з табл. 3.2, можна сказати, що для ефективної підтримки молоді через волонтерські проєкти та розвиток молодіжного лідерства важливо посилювати співпрацю між органами місцевого самоврядування, бізнесом та громадськими організаціями, зокрема через інвестування в інфраструктуру та навчальні ініціативи. Акцент на розвитку цифрових технологій і створенні нових платформ для самовираження дозволить залучити більше молодих людей до громадської активності, покращуючи соціальну відповідальність і зміцнюючи патріотичні настрої серед молоді.

Таблиця 3.2

SWOT-аналіз механізмів підтримки молоді, через волонтерські ініціативи та розвиток молодіжного лідерства

Сильні сторони	Слабкі сторони
<p>1. Активна участь молоді у волонтерських проєктах Молоді люди мають можливість активно долучатися до важливих соціальних змін, що сприяє розвитку громадянської відповідальності.</p> <p>2. Розвиток лідерських якостей Волонтерські ініціативи сприяють формуванню лідерських навичок серед молоді, дозволяючи їм брати участь у реальних змінах на рівні громади.</p> <p>3. Підтримка громадських ініціатив місцевими органами влади Створення програм фінансування, грантів та стипендій для молодіжних ініціатив дає змогу реалізувати проєкти на місцевому рівні.</p> <p>4. Залучення молоді до процесів ухвалення рішень Молодіжні ради та консультативні органи при місцевих органах влади дозволяють молоді брати участь у формуванні місцевої політики.</p> <p>5. Освітні можливості для молоді Організація тренінгів, семінарів, майстер-класів для розвитку управлінських і організаційних навичок серед молоді.</p>	<p>1. Недостатня інфраструктура для молодіжних ініціатив У деяких регіонах може бути відсутність ресурсів для реалізації волонтерських проєктів, обмежена доступність волонтерських центрів.</p> <p>2. Брак менторів та підтримки з боку дорослих лідерів Молодь може не отримувати достатньо досвідчених наставників, що впливає на розвиток проєктів та ініціатив.</p> <p>3. Обмежений доступ до фінансування Хоча місцеві органи влади підтримують деякі ініціативи, ресурсів може бути недостатньо для фінансування масштабних проєктів.</p> <p>4. Низька мотивація частини молоді Деяка молодь може не бачити цінності в участі в місцевих ініціативах або не відчувати особистої причетності до процесів на місцевому рівні.</p>
Можливості	Загрози
<p>1. Залучення бізнесу та громадських організацій Співпраця з підприємцями та соціальними підприємствами для надання фінансових або ресурсних підтримок молодіжним ініціативам.</p> <p>2. Створення більше платформ для самовираження молоді Оренда місць для проведення тренінгів, зустрічей, фестивалів та виставок, які можуть зацікавити молодь та сприяти розвитку патріотичних ініціатив.</p> <p>3. Розширення програм підтримки молоді на регіональному рівні Органи місцевого самоврядування можуть ініціювати додаткові програми підтримки для більш широкого спектру молодіжних проєктів, спрямованих на соціальну відповідальність.</p> <p>4. Інтеграція цифрових технологій Використання онлайн-платформ для розвитку волонтерських проєктів, організації вебінарів та дистанційних тренінгів, що дозволяє залучати молодь з різних регіонів.</p>	<p>1. Міграція молоді Високий рівень міграції молодих людей за кордон може призвести до зниження активності молоді в місцевих ініціативах та проєктних діяльностях.</p> <p>2. Політична нестабільність Зміни в політичній ситуації можуть впливати на фінансування молодіжних ініціатив та можливості залучення молоді до громадської діяльності.</p> <p>3. Стереотипи та соціальні бар'єри Існуючі соціальні стереотипи та негативне ставлення до деяких видів діяльності можуть обмежувати участь молоді в певних ініціативах, таких як волонтерство чи громадська активність.</p> <p>4. Обмежений доступ до освіти та професійного розвитку В деяких регіонах може бути обмежений доступ до освітніх можливостей для молоді, що обмежує їх розвиток та участь у управлінських і громадських процесах.</p>

Джерело: створено автором

Щоб забезпечити сталий розвиток волонтерських проєктів та розпочати активне залучення молоді до громадської діяльності, необхідно також звернути увагу на створення системи менторства та наставництва, що дозволить молодим людям отримувати досвід від досвідчених лідерів та фахівців у різних сферах, що в свою чергу допоможе не лише в організації і реалізації ініціатив, а й сприятиме розвитку професійних навичок серед молоді [40].

Крім того, варто розглядати можливість розширення співпраці з міжнародними організаціями та програмами, які можуть допомогти забезпечити фінансування, навчальні курси та можливості для участі в глобальних ініціативах. Такі партнерства сприятимуть створенню більш широкої мережі підтримки молодіжних проєктів та покращенню доступу молоді до міжнародних можливостей [41].

Не менш важливим стає розвиток прогресивної освітньої політики, що включає програми, орієнтовані на розширення прав та можливостей молоді, створення нових навчальних курсів, зокрема в онлайн-форматі, що дозволить молодим людям здобувати додаткові знання та навички, необхідні для активної участі у волонтерських та соціальних ініціативах. Всі ці заходи в комплексі допоможуть сформувати покоління, яке не лише буде активно залучене до вирішення проблем країни, а й розвиватиме нові ініціативи, що сприятимуть зміцненню соціальної згуртованості, демократії та національної ідентичності в Україні.

Таким чином, інтеграція волонтерських ініціатив, підтримка молодіжного лідерства та активне використання цифрових платформ для самовираження є ключовими компонентами для створення сприятливого середовища для розвитку молоді. Вони дозволяють формувати у молоді не тільки соціальну відповідальність та патріотизм, але й надають можливість для розвитку критичного мислення, творчості та інноваційних підходів до вирішення сучасних проблем. У поєднанні з прогресивною освітньою політикою, таке середовище забезпечить створення сильної та стійкої молодіжної спільноти, здатної активно брати участь у процесах суспільних змін та розвитку держави.

ВИСНОВКИ

Магістерська кваліфікаційна робота присвячена дослідженню впливу молодіжних громадських організацій на формування та реалізацію політики на рівні міст обласного значення. Виконане дослідження дозволило всебічно розкрити особливості функціонування молодіжних організацій, оцінити їхню взаємодію з органами місцевого самоврядування та визначити перспективи розвитку молодіжної політики в Україні.

Аналіз літератури та існуючих підходів показав, що молодіжні громадські організації є важливим компонентом громадянського суспільства. Вони сприяють соціалізації молоді, формуванню активної громадянської позиції та демократичних цінностей. В роботі доведено, що молодіжні організації загалом виступають як посередники між молоддю та владою, забезпечуючи комунікацію, представлення інтересів молодих людей та реалізацію ініціатив, спрямованих на розвиток місцевих громад.

Дослідження сучасного стану молодіжної політики виявило, що молодіжна політика здебільшого залишається на периферії уваги місцевої влади, що проявляється в недостатньому фінансуванні, фрагментарності програм і низькому рівні залучення молоді до процесів прийняття рішень. Водночас на прикладі Дніпровського регіону, можна сказати, що реалізуються інноваційні підходи до роботи з молоддю, які в подальшому можуть стати орієнтиром для інших регіонів.

У ході написання кваліфікаційної магістерської роботи було доведено, що ефективність взаємодії між молоддю та місцевою владою залежить від декількох ключових факторів: прозорості процедур прийняття рішень, рівня довіри між сторонами, готовності влади підтримувати ініціативи молоді та наявності механізмів інституційної співпраці (наприклад, молодіжних рад, громадських обговорень, конкурсів проєктів). Виявлено, що в умовах тісної

співпраці місцевої влади з молодіжними організаціями досягаються більш сталий розвиток громад та активізація молоді.

Вивчення успішних практик показало, що найбільш ефективними є ті моделі, які забезпечують активну участь молоді у всіх етапах розробки та реалізації проєктів. Серед успішних підходів – організація молодіжних форумів, створення цифрових платформ для комунікації, освітні програми з національно-патріотичного виховання, а також проєкти, які спрямовані на розвиток волонтерства. Запропоновані заходи не лише сприяють розвитку громадянських компетентностей молоді, але й зміцнюють довіру між молодими людьми та місцевими інституціями.

Виявлено та доведено, що молодіжні громадські організації є ключовими суб'єктами формування громадянського суспільства та значним ресурсом для розвитку патріотизму нації. Завдяки своїй гнучкості, інноваційності та орієнтованості на потреби молодого покоління, молодіжні організації забезпечують ефективне поширення ідей національно-патріотичного виховання, розвиток громадянської свідомості та популяризацію демократичних цінностей.

Під час дослідження було встановлено, що діяльність молодіжних громадських організацій напряду залежить від рівня їхньої взаємодії з органами місцевого самоврядування, наявності належної підтримки з боку держави, а також активності самих членів громад. Успішні приклади співпраці продемонстрували, що залучення молоді до процесів прийняття рішень сприяє підвищенню довіри до інститутів влади та розширенню можливостей для реалізації молодіжних ініціатив.

Водночас було виявлено низку проблем, які гальмують розвиток молодіжних організацій, серед яких основними є: недостатність фінансування, бюрократичні перешкоди, нерозуміння важливості їхньої ролі серед деяких представників влади та суспільства. Подолання цих викликів можливе завдяки системній роботі, яка включає вдосконалення нормативно-правової бази,

створення сприятливих умов для фінансової стабільності організацій, а також підвищення рівня обізнаності молоді про можливості їхньої участі в громадській діяльності.

Отже, молодіжні громадські організації є не лише платформою для самореалізації молоді, але й важливим чинником формування активної, патріотично налаштованої та відповідальної громади. Їх підтримка та розвиток мають стати одним із пріоритетів державної та місцевої політики, оскільки саме через активну участь молоді можливо досягти сталого розвитку суспільства та забезпечити його демократичне майбутнє.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Мартинова І. «Роль молодіжних організацій у розвитку демократичного суспільства». *Соціологія та суспільство*. 2019. 256 с.
2. Плоский К. В. Участь молоді у розвитку місцевої демократії в Україні: проблеми та перспективи. *Український соціум*. 2005. № 1. С. 101–111.
3. Захаренко К.В. Специфіка взаємодії державної влади та молодіжних організацій. *Бористен*, 2010. № 1. С. 32–33.
4. Лукін М. І. Соціальна інтеграція молоді та її роль у розвитку сучасного суспільства. Київ: Академія управління. 2008. 154 с.
5. Боярчук І.В. Молодіжна політика: соціальні, освітні та політичні аспекти. Київ: Наукова думка. 2011. С. 1–48.
6. Бень О.Т. Етапи інституціоналізаційних процесів у молодіжних громадських організаціях. *Український соціум*. 2007. №2 (19). С. 129–138.
7. Половинець А. М. Молодіжні громадські організації: критерії класифікації URL: http://www.nbu.gov.ua/e-journals/dutp/2010_2/txts/10pamokk.pdf (16.11.2024)
8. Карнаух А.А. Молодіжна політика: проблеми та перспективи. *Віче*, 2007. № 18. С. 47–48.
9. Балакірева О.М., Головенько В.А. Державна молодіжна політика як важливий напрям діяльності владних інститутів щодо розв'язання проблем молоді в сучасній Україні II *Укр. соціум*. 2006. №6. С. 149–150.
10. Бородін Є. І. Європейські структури та програми з питань молоді. *Аспекти публічного управління*. 2014. №9-10. С. 36–41.
11. Коломoeць Т.О. Адміністративно-правове наглядання в галузі національної політики: Київ: ЗНУ, 2006. С. 22, 25-27.
12. Баглик В. С. Механізми формування молодіжної політики на міжнародному рівні. *Актуальні проблеми державного управління*. 2015. № 1. С. 382–386.

13. Головенько В. А. Молоде покоління України в алгоритмі суспільних процесів. *Український соціум*. 2006. № 2. С. 20–34.
14. Васильєв А. О. Еволюція нормативно-правової бази державної молодіжної політики незалежної України. Теорія та практика державного управління : зб. наук. праць. Харків: Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр», 2011. С. 47–58.
15. Мотречко В.В. Організація діяльності суб'єктів місцевого самоврядування щодо реалізації молодіжної політики. Київ: Інститут державного управління та місцевого самоврядування. 2017. 23 с.
16. Про молодь: проект Закону України. URL: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=57368&pf35401=43802> 1 (20.11.2024)
17. Дорожня карта реформування молодіжної сфери. URL: <https://www.undp.org/content/dam/ukraine/docs/DG/ManualYW-1.pdf> (25.11.2024)
18. Про сприяння соціальному становленню молоді та розвитку молоді в Україні: закон України від 5 лют. 1993 р. № 2998-XII (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2998-12> (26.11.2024)
19. Шваб М. А. Молодіжні неурядові організації в сучасному публічному процесі: інформаційно-комунікаційний вимір: дис. канд. політичн. наук. Луцьк, 2016. 202 с.
20. Баглик В. С. Підходи до формулювання поняття державної молодіжної політики як особливого напрямку діяльності української держави. *Теорія та практика державного управління*. Вип. 1. 2015. С. 1–5.
21. Карнаух А.А. Проблеми молодіжної політики в сучасній Україні. *Політичний менеджмент*. 2005. № 4(13). С. 63–69.
22. Формування та реалізація державної молодіжної політики в Україні в умовах децентралізації. Тернопіль: Терно-граф, 2017. 100 с.
23. Закон України «Про молодіжні та дитячі громадські організації». *Урядовий кур'єр*. 1999. 12 січня. № 4. С. 10.

24. Метьолкіна Н.Б. Особливості державного управління молодіжною політикою в Україні. Актуальні проблеми державного управління: зб. наук. пр. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2007. №1(29). С. 99–106.
25. Офіційний сайт Громадської організації «Інститут молоді». Державна статистика щодо кількості молоді в Дніпровському регіоні. URL: <https://inmol.org/statistica/all/> (10.12.2024)
26. Гиренко Л. Вплив органів місцевого самоврядування на розвиток молодіжної еліти: досвід Дніпропетровщини. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2013. Вип. 4. С. 231–240.
27. Про регіональну цільову соціальну програму «Молодь Дніпропетровщини» на 2022 – 2026 роки. URL: <https://oblrada.dp.gov.ua/rishennia/> (12.12.2024)
28. Нечипоренко Є.М. Молодіжна політика в Україні. Київ: ТОВ Імідж Принт, 2007. 217 с.
29. Гожієнко Ю. Механізми взаємодії регіональних державних органів та молодіжних організацій у сфері надання молоді соціальних послуг. Вироблення державної політики. Аналітичні записки. Київ: Видавництво «К.І.С.», 2003. С. 197–205.
30. Наказ від 16.06.2015 № 641 «Про затвердження Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0641729-15#Text> (15.12.2024)
31. Вербовський О. В. Історико-педагогічна сутність військово-патріотичного виховання в Україні. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. Сєверодонецьк, 2015. Вип. 6. С. 33–39.
32. Перепелиця М. П. Державна молодіжна політика в Україні (регіональний аспект). Київ: Український інститут соціальних досліджень, Український центр політичного менеджменту, 2001. 242 с.

33. Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні: Закон України із змінами від 23.03.2004. Відомості Верховної Ради (ВВР). 1992. № 34. С. 32–38.
34. Формування та реалізація державної молодіжної політики в Україні в умовах децентралізації. Тернопіль: ТОВ «Тернограф», 2017. 100 с.
35. Регіональна цільова соціальна програма національно-патріотичного виховання на 2023–2027 роки в Дніпропетровській області від 25 листопада 2022 року №236-14/VIII. URL: <https://adm.dp.gov.ua/pro-oblast/rozvitok-regionu/regionalni-cilovi-programi> (20.12.2024)
36. Підвищення ефективності діяльності органів державного управління з питань молодіжної політики: регіональний аспект, авт. кол.: Є. І. Бородін, Н. М. Літвінова, Ю. В. Борисова та ін.; за заг. ред. Є. І. Бородіна. Київ: НАДУ, 2009. 36 с.
37. Головатий В. Ставлення молоді до громадського життя. Молодь України у дзеркалі соціології. Київ: УІСД, 2001. С. 125–133.
38. Кулеба О. Молодіжні громадські організації: різновиди, суспільні функції та проблема активізації їх діяльності. Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку. Львів, 2012. Вип. 24. С.45–50.
39. Про заходи щодо поліпшення національно-патріотичного виховання дітей та молоді: Указ Президента України від 12.06.2015 № 334. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/334/2015> (22.12.2024)
40. Про Стратегію національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016–2020 роки: Указ Президента України від 13.10.2015 № 580. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/5802015-19494> (25.12.2024)
41. Lewis D. The Management of Non-Governmental Development Organizations. An Introduction. London. NY: Ruetledge, 2001. 242 p.
42. Кулік В. Молода Україна: сучасний молодіжний рух та неформальна ініціатива. Київ: Центр дослідження проблем громадянського суспільства, 2000. 460 с.

43. Перепелиця М. П. Державна молодіжна політика в Україні (регіональний аспект). Київ: Український ін-т соціальних досліджень, Український центр політичного менеджменту, 2001. 242 с.
44. Криворучко Ю. Молодь як суспільний чинник формування громадянського суспільства України. *Громадянське суспільство як здійснення свободи*: центрально-східноєвропейський. Львів, 2009.
45. Лісовець О. В. Теорія і методика роботи з дитячими та молодіжними організаціями України: навч. посіб. Київ: Академія, 2011. 256 с.
46. Макарова О. В. Програми соціальної підтримки: оцінка результатів та шляхи удосконалення. *Демографія та соціальна економіка*. 2014. № 1(21).
47. Поліщук Ю. Й. Соціально-педагогічна діяльність сучасних громадських молодіжних об'єднань в Україні: автореф. дис. д-ра пед. наук: 13.00.05. Луганськ, 2006. 42 с.
48. Шара І, Підлуська І. Розвиток громадянського суспільства в Україні. Київ, 2002. 22 с.
49. Софій О. Роль молоді в молодіжній політиці в Україні. Аналітична записка. ГО: Європейський діалог, 2020. 36 с.
50. Молодіжна політика в умовах децентралізації. Методичні рекомендації для спеціалістів, які реалізують державну політику в молодіжній сфері /за ред. І.В. Пешої. 2-е вид. Київ: ДУ «Державний інститут сімейної та молодіжної політики», 2019. 40 с.
51. Національна молодіжна стратегія до 2030 року. Указ президента України від 12 березня 2021 року № 94/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/94/2021#n13> (30.12.2024)

ДОДАТКИ

ПЕРЕЛІК ЗАВДАНЬ І ЗАХОДІВ
Регіональної цільової соціальної програми національно-патріотичного виховання на 2023 – 2027 роки

Назва напрямку діяльності (пріоритетні завдання)	Зміст заходів Програми з виконання завдання	Відповідальні за виконання	Строки виконання	Джерела фінансування	Орієнтовні обсяги фінансування за роками виконання, тис. грн						Очікуваний результат виконання заходу, у тому числі за роками
					Усього	2023	2024	2025	2026	2027	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. Формування української громадянської ідентичності	1.1. Формування української громадянської ідентичності в населення на основі суспільно-державних (національних) цінностей (самобутність, воля, соборність, гідність)	Департамент молоді і спорту облдержадміністрації, департамент освіти і науки облдержадміністрації, райдержадміністрації, сільські, селищні, міські ради (за згодою)	2023 – 2027 роки	Загальний обсяг, у т.ч.	3710,0	500,0	600,0	720,0	860,0	1030,0	Організовано та проведено 25 заходів для формування у дітей та молоді громадянськості та патріотизму як найважливіших духовно-моральних і соціальних цінностей. Кількість заходів за роками: 2023 рік – 5; 2024 рік – 5; 2025 рік – 5; 2026 рік – 5; 2027 рік – 5. Кількість учасників за роками: 2023 рік – 200; 2024 рік – 200; 2025 рік – 200; 2026 рік – 200; 2027 рік – 200. Загальна кількість учасників: 1000 осіб
				Державний бюджет	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Обласний бюджет	3710,0	500,0	600,0	720,0	860,0	1030,0					
Місцевий бюджет	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0					
				Інші джерела	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	1.2. Залучення учасників та ветеранів антитерористичної операції та операції Об'єднаних сил до сфери національно-патріотичного виховання	Департамент молоді і спорту облдержадміністрації, управління з питань учасників АТО облдержадміністрації, управління взаємодії з правоохоронними органами та	2023 – 2027 роки	Загальний обсяг, у т.ч.	650,0	100,0	120,0	130,0	140,0	160,0	Організовано та проведено 20 заходів із залученням учасників та ветеранів антитерористичної операції та операції Об'єднаних сил, які беруть участь у суспільному житті громади. Кількість заходів за роками: 2023 рік – 4; 2024 рік – 4;
				Державний бюджет	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
				Обласний бюджет	650,0	100,0	120,0	130,0	140,0	160,0	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
											25 одиниць. Кількість учасників за роками: 2023 рік – 5000; 2024 рік – 5000; 2025 рік – 5000; 2026 рік – 5000; 2027 рік – 5000. Загальна кількість учасників: 25000 осіб
	1.5. Популяризація та збереження національного аудіовізуального продукту (національні фільми, кінохроніка, телепередачі, музичне відео тощо) національно-патріотичного, морально-духовного та науково-освітнього тематичного спрямування в Україні та світі	Департамент молоді і спорту облдержадміністрації, управління культури, туризму, національностей і релігій облдержадміністрації, департамент освіти і науки облдержадміністрації, департамент інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації, райдержадміністрації, сільські, селищні, міські ради (за згодою)	2023 – 2027 роки	Загальний обсяг, у т.ч.	7440,0	1000,0	1200,0	1440,0	1730,0	2070,0	Організовано та проведено 25 заходів для популяризації національних аудіовізуальних продуктів. Кількість заходів за роками: 2023 рік – 5; 2024 рік – 5; 2025 рік – 5; 2026 рік – 5; 2027 рік – 5. Кількість учасників за рокам: 2023 рік – 1000; 2024 рік – 1000; 2025 рік – 1000; 2026 рік – 1000; 2027 рік – 1000. Загальна кількість учасників: 5000 осіб
Державний бюджет				0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		
Обласний бюджет				7440,0	1000,0	1200,0	1440,0	1730,0	2070,0		
Місцевий бюджет				0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		
Інші джерела				0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		
	1.6. Запобігання проявам ксенофобії, українофобії, расової та етнічної нетерпимості в засобах масової інформації, інтернет-ресурсах, творах культури і мистецтва	Департамент молоді і спорту облдержадміністрації, департамент інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації, райдержадміністрації, сільські, селищні, міські ради (за згодою)	2023 – 2027 роки	Загальний обсяг, у т.ч.	2230,0	300,0	360,0	430,0	520,0	620,0	Організовано та проведено 30 заходів для розвитку навичок для реалізації суспільної та громадянської безбар'єрності. Кількість заходів за роками: 2023 рік – 6; 2024 рік – 6; 2025 рік – 6; 2026 рік – 6; 2027 рік – 6. Кількість учасників за роками: 2023 рік – 240; 2024 рік – 240; 2025 рік – 240; 2026 рік – 240; 2027 рік – 240. Загальна кількість учасників: 1200
Державний бюджет				0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		
Обласний бюджет				2230,0	300,0	360,0	430,0	520,0	620,0		
Місцевий бюджет				0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		
Інші джерела				0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	1.7. Подолання постколоніальних та посттоталітарних деструктивних наслідків у свідомості населення області	Департамент молоді і спорту облдержадміністрації, управління культури, туризму, національностей і релігій облдержадміністрації, департамент інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації, райдержадміністрації, сільські, селищні, міські ради (за згодою)	2023 – 2027 роки	Загальний обсяг, у т.ч.	2230,0	300,0	360,0	430,0	520,0	620,0	Організовано та проведено 30 заходів для усвідомлення населенням області постколоніальних та посттоталітарних деструктивних наслідків для України і регіону та формування відповідального ставлення до деколонізації та розвитку державності в умовах глобалізації. Кількість заходів за роками: 2023 рік – 6; 2024 рік – 6; 2025 рік – 6; 2026 рік – 6; 2027 рік – 6. Кількість учасників за роками: 2023 рік – 150; 2024 рік – 150; 2025 рік – 150; 2026 рік – 150; 2027 рік – 150. Загальна кількість учасників: 750 осіб
	Державний бюджет	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	1.8. Сприяння утвердженню сімейних цінностей та активне залучення сім'ї до процесу національно-патріотичного виховання	Департамент молоді і спорту облдержадміністрації, департамент соціального захисту населення облдержадміністрації, Дніпропетровський обласний центр соціальних служб, райдержадміністрації, сільські, селищні, міські ради (за згодою)	2023 – 2027 роки	Обласний бюджет	2230,0	300,0	360,0	430,0	520,0	620,0	Організовано та проведено 25 заходів для формування у жителів області сімейних цінностей на основі суспільно-державних. Кількість заходів за роками: 2023 рік – 5; 2024 рік – 5; 2025 рік – 5; 2026 рік – 5; 2027 рік – 5. Кількість учасників за роками: 2023 рік – 100; 2024 рік – 100; 2025 рік – 100; 2026 рік – 100; 2027 рік – 100. Загальна кількість учасників: 500 осіб
				Місцевий бюджет	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	2.1. Збільшення чисельності молоді, готової до виконання обов'язку із захисту незалежності та територіальної цілісності України	Департамент молоді і спорту облдержадміністрації департамент освіти і науки	2023 – 2027 роки	Інші джерела	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	Організовано та проведено 10 заходів для виховання у молоді готовності до виконання конституційних обов'язків захисту незалежності та територіальної
				Загальний обсяг, у т.ч.	1490,0	200,0	240,0	290,0	350,0	410,0	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
		облдержадміністрації, комунальний заклад „Дніпропетровський обласний центр військово-патріотичного виховання, відпочинку та туризму” ДОР” (за згодою), райдержадміністрації, сільські, селищні, міські ради (за згодою)		Державний бюджет	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	цілісності України. Кількість заходів за роками: 2023 рік – 2; 2024 рік – 2; 2025 рік – 2; 2026 рік – 2; 2027 рік – 2. Кількість учасників за роками: 2023 рік – 100; 2024 рік – 100; 2025 рік – 100; 2026 рік – 100; 2027 рік – 100. Загальна кількість учасників: 500 осіб
				Обласний бюджет	1490,0	200,0	240,0	290,0	350,0	410,0	
				Місцевий бюджет	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
				Інші джерела	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	2.2. Проведення військово-спортивних регіональних ігор, змагань, зборів	Департамент молоді і спорту облдержадміністрації, департамент освіти і науки облдержадміністрації, комунальний заклад „Дніпропетровський обласний центр військово-патріотичного виховання, відпочинку та туризму” ДОР” (за згодою), райдержадміністрації, сільські, селищні, міські ради (за згодою)	2023 – 2027 роки	Загальний обсяг, у т.ч.	1490,0	200,0	240,0	290,0	350,0	410,0	Організовано та проведено 10 заходів для урізноманітнення форм патріотичного виховання, сприяння формуванню громадської свідомості вихованців, відродженню історичних та культурних традицій українського народу. Кількість заходів за роками: 2023 рік – 2; 2024 рік – 2; 2025 рік – 2; 2026 рік – 2; 2027 рік – 2. Кількість учасників за роками: 2023 рік – 100; 2024 рік – 100; 2025 рік – 100; 2026 рік – 100; 2027 рік – 100. Загальна кількість учасників: 500 осіб
				Державний бюджет	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
				Обласний бюджет	1490,0	200,0	240,0	290,0	350,0	410,0	
				Місцевий бюджет	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
				Інші джерела	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	2.3. Формування розуміння і підтримки громадянами України державної політики у сфері євроатлантичної інтеграції та практичних кроків щодо зближення з НАТО, зберігаючи в основі українські національні цінності	Департамент молоді і спорту облдержадміністрації, департамент освіти і науки ОДА, управління взаємодії з правоохоронними органами та оборонної роботи	2023 – 2027 роки	Загальний обсяг, у т.ч.	1490,0	200,0	240,0	290,0	350,0	410,0	Організовано та проведено 40 заходів для формування лояльного ставлення громадян до євроатлантичної інтеграції та державної політики України щодо зближення з НАТО. Кількість заходів за роками: 2023 рік – 8; 2024 рік – 8; 2025 рік – 8;
				Державний бюджет	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
				Обласний бюджет	1490,0	200,0	240,0	290,0	350,0	410,0	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
											2025 рік – 240; 2026 рік – 240; 2027 рік – 240. Загальна кількість учасників: 1200 осіб
	2.6. Популяризація і підвищення престижу військової та спеціальної державної служби (в тому числі розвиток військово-прикладного і службово-прикладного спорту, військової науково-технічної творчості та інновацій)	Департамент молоді і спорту облдержадміністрації, управління взаємодії з правоохоронними органами та оборонної роботи облдержадміністрації, райдержадміністрації, сільські, селищні, міські ради (за згодою)	2023 – 2027 роки	Загальний обсяг, у т.ч.	4330,0	660,0	790,0	870,0	960,0	1050,0	Організовано та проведено 20 заходів для набуття дітьми та молоддю патріотичного досвіду, підвищення престижу військової служби, відродження історичних та культурних традицій українського народу. Кількість заходів за роками: 2023 рік – 4; 2024 рік – 4; 2025 рік – 4; 2026 рік – 4; 2027 рік – 4. Кількість учасників за роками: 2023 рік – 200; 2024 рік – 200; 2025 рік – 200; 2026 рік – 200; 2027 рік – 200. Загальна кількість учасників: 1000 осіб
Державний бюджет				0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		
Обласний бюджет				4330,0	660,0	790,0	870,0	960,0	1050,0		
Місцевий бюджет				0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		
				Інші джерела	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
3. Формування науково-методологічних і методичних засад національно-патріотичного виховання	3.1. Підвищення рівня компетентностей особами, які працюють у сфері національно-патріотичного виховання або долучаються до реалізації державної політики в зазначеній сфері	Департамент молоді і спорту облдержадміністрації, департамент освіти і науки облдержадміністрації, райдержадміністрації, сільські, селищні, міські ради (за згодою)	2023 – 2027 роки	Загальний обсяг, у т.ч.	2980,0	400,0	480,0	580,0	690,0	830,0	Організовано та проведено 30 заходів для навчання працівників сфери національно-патріотичного виховання. Кількість заходів за роками: 2023 рік – 6; 2024 рік – 6; 2025 рік – 6; 2026 рік – 6; 2027 рік – 6. Кількість учасників за роками: 2023 рік – 360; 2024 рік – 360; 2025 рік – 360; 2026 рік – 360; 2027 рік – 360. Загальна кількість учасників: 1800 осіб
				Державний бюджет	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
				Обласний бюджет	2980,0	400,0	480,0	580,0	690,0	830,0	
				Місцевий бюджет	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
				Інші джерела	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	3.2. Проведення соціологічних досліджень, експертних опитувань, наукових та науково-практичних	Департамент молоді і спорту облдержадміністрації,	2023 – 2027 роки	Загальний обсяг, у т.ч.	1490,0	200,0	240,0	290,0	350,0	410,0	Організовано та проведено 5 заходів для аналізу потреб і можливостей суб'єктів та об'єктів

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	конференцій, семінарів, круглих столів, симпозіумів тощо з проблематики національно-патріотичного виховання та дослідження становища національно-патріотичного виховання в області	сільські, селищні, міські ради (за згодою)		Державний бюджет	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	національно-патріотичного виховання області. Кількість заходів за роками: 2023 рік – 1; 2024 рік – 1; 2025 рік – 1; 2026 рік – 1; 2027 рік – 1. Кількість учасників за роками: 2023 рік – 2000; 2024 рік – 2000; 2025 рік – 2000; 2026 рік – 2000; 2027 рік – 2000. Загальна кількість учасників: 10000 осіб
				Обласний бюджет	1490,0	200,0	240,0	290,0	350,0	410,0	
				Місцевий бюджет	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
				Інші джерела	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
4. Підтримка та співпраця органів державної влади та органів місцевого самоврядування з інститутами громадянського суспільства щодо національно-патріотичного виховання	4.1. Відзначення громадян області у вигляді стипендій, премій, цінних подарунків тощо як матеріальне заохочення за досягнення в сфері національно-патріотичного виховання	Департамент молоді і спорту облдержадміністрації	2023 – 2027 роки	Загальний обсяг, у т.ч.	15000,0	3000,0	3000,0	3000,0	3000,0	3000,0	Організовано та проведено 10 заходів для стимулювання потенціалу мешканців області у сфері національно-патріотичного виховання. Кількість заходів за роками: 2023 рік – 2; 2024 рік – 2; 2025 рік – 2; 2026 рік – 2; 2027 рік – 2. Кількість учасників за роками: 2023 рік – 100; 2024 рік – 100; 2025 рік – 100; 2026 рік – 100; 2027 рік – 100. Загальна кількість учасників: 500 осіб
				Державний бюджет	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
				Обласний бюджет	15000,0	3000,0	3000,0	3000,0	3000,0	3000,0	
				Місцевий бюджет	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
				Інші джерела	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	4.2. Розвиток напрямку національно-патріотичного виховання у молодіжних центрах/просторах/хабах та інших об'єктах молодіжної інфраструктури	Департамент молоді і спорту облдержадміністрації, райдержадміністрації, сільські, селищні, міські ради (за згодою)	2023 – 2027 роки	Загальний обсяг, у т.ч.	650,0	100,0	120,0	130,0	140,0	160,0	Організовано та проведено 25 заходів для поширення досвіду національно-патріотичного виховання в молодіжній сфері. Кількість заходів за роками: 2023 рік – 5; 2024 рік – 5; 2025 рік – 5; 2026 рік – 5; 2027 рік – 5. Кількість учасників за роками: 2023 рік – 100;
				Державний бюджет	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
				Обласний бюджет	650,0	100,0	120,0	130,0	140,0	160,0	

І. Кількісні показники виконання Програми

Назва напрямку діяльності (пріоритетні завдання)	Найменування показника	Одиниця виміру	Усього за Програмою	Значення показника за роками				
				2023	2024	2025	2026	2027
1. Формування української громадянської ідентичності	Кількість проведених заходів	заходи	200	40	40	40	40	40
	Кількість залучених осіб	особи	34450	6890	6890	6890	6890	6890
2. Військово-патріотичне виховання	Кількість проведених заходів	заходи	160	32	32	32	32	32
	Кількість залучених осіб	особи	7200	1440	1440	1440	1440	1440
3. Формування науково-методологічних і методичних засад національно-патріотичного виховання	Кількість проведених заходів	заходи	35	7	7	7	7	7
	Кількість залучених осіб	особи	11800	2360	2360	2360	2360	2360
4. Підтримка та співпраця органів державної влади та органів місцевого самоврядування з інститутами громадянського суспільства щодо національно-патріотичного виховання	Кількість проведених заходів	заходи	105	21	21	21	21	21
	Кількість залучених осіб	особи	6200	1240	1240	1240	1240	1240

**Публікація (тези доповіді)
у збірнику матеріалів науково-практичної конференції**

Азаров О.О. Роль молодіжних організацій у трансформації публічного управління та впровадженні інноваційних технологій у цифровому суспільстві. *Економіко-правові та управлінсько-технологічні виміри сьогодення: молодіжний погляд*: матеріали міжнародної наук.-практ. конф. (08 листоп. 2024 р.) конференції : у 2 т. Том 1. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2024. 530 с. С. 298 – 300.

**Міністерство освіти і науки України
Університет митної справи та фінансів**

**Рада молодих вчених
Університету митної справи та фінансів**

**«ЕКОНОМІКО-ПРАВОВІ
ТА УПРАВЛІНСЬКО-ТЕХНОЛОГІЧНІ
ВИМІРИ СЬОГОДЕННЯ: МОЛОДІЖНИЙ ПОГЛЯД»**

**МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

Том 1

8 листопада 2024 р.

Дніпро

УДК 346.7+658:316.346.36(008)

Організатори конференції: Міністерство освіти і науки України,
Університет митної справи та фінансів,
Рада молодих вчених
Університету митної справи та фінансів

Склад редакційної групи: Бочаров Д. О., Приймаченко Д. В., Ченцов В. В.,
Архирейська Н. В., Губа О. І., Даценко В. В.,
Корнєєв М. В., Ліпінський В. В., Антонова О. В.,
Бондаревська К. В., Борисенко О. П.,
Грачевська Т. О., Григораш О. В., Губа М. О.,
Дерев'яно Т. П., Кодацька Н. О., Лихолат О. А.,
Марценюк О. О., Олексієнко Р. Ю.,
Сохацький А. В., Тертишник В. М., Фірсов О. Д.,
Щолокова Г. В.

**Економіко-правові та управлінсько-технологічні виміри сьогодення:
молодіжний погляд :** матеріали міжнародної науково-практичної конференції :
у 2 т. Том 1. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2024. 530 с.

ISBN 978-966-328-229-9

Матеріали науково-практичної конференції, які включені до збірника, присвячені сучасним тенденціям розвитку міжнародних економічних відносин, зміцненню безпеки держав у світовому вимірі; актуальним проблемам верховенства права в державотворенні України; впровадженню інноваційних технологій у публічному управлінні та особливостям трансформації менеджменту в цифровому суспільстві; розвитку інформаційних технологій і захисту інформації, транспортних систем та міжнародної логістики; інноваціям у сфері обліку, аудиту і фінансів у контексті сучасних ризиків та економічних загроз; інформаційно-комунікативним та соціально-психологічним аспектам суспільного життя в умовах війни; а також інноваційним підходам у туризмі та готельно-ресторанній справі.

Збірник матеріалів може становити інтерес для науковців, викладачів, здобувачів вищої освіти, а також фахівців у галузі економіки, права, управління та фінансів.

**ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ ДРУКУЮТЬСЯ МЕТОДОМ ПРЯМОГО
ВІДТВОРЕННЯ ТЕКСТУ, ПОДАНОГО АВТОРАМИ,
ЯКІ НЕСУТЬ ПОВНУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ
ЗА ЙОГО ФОРМУ І ЗМІСТ**

ISBN 978-966-328-229-9

© Колектив авторів, 2024

© Університет митної справи та фінансів, 2024

Майдук Я. В. Трансформація внутрішнього середовища організації в умовах цифровізації	253
Мартинчук О. М. Особливості управління проєктами на малому підприємстві	255
Масленникова А. А., Петруня Ю. Є. Побудова комунікаційного процесу в організації	257
Михайлик О. Маркетингове планування діяльності підприємств в умовах цифрової економіки	259
Нестеренко В. І. Важливість тайм-менеджменту в умовах воєнного стану	261
Озерова Д. Управління кар'єрою як напрям удосконалення мотивації персоналу на підприємстві	263
Олійник Є. О. Цифрові інновації в управлінні: стратегічні можливості для аграрних підприємств	265
Осецький В. Л., Лесковець Я. Інноваційні технології як імператив підвищення ефективності управління в цифровій економіці	267
Паланиня М. М. Побудова відносин влади і бізнесу в цифровому суспільстві	270
Сало Б. С. Конфлікти в управлінні організаційною поведінкою	273
Сяло Б. С. Менеджеральні підходи в теорії фірми	275
Сергієнко О. В. Управління інформаційно-комунікативними та психологічними аспектами діяльності організації в умовах війни	277
Скорунич А. О. Оцінка впливу використання CRM-систем на ефективність збутової діяльності організації	279
Соколова А. В., Олексіско Р. Ю. Можливості сучасної інформаційної логістики щодо організації етичної персоналізованої маркетингової діяльності	281
Стицюк О. І., Пасічник Т. О. Управління розвитком персоналу в умовах цифровізації	283
Харитонович А. В. Оптимізація та цифровізація витрат підприємств	286
Хома О. І. Сучасні цифрові інструменти в управлінні міжнародними проєктами	288
Чабаленко С. Д. Візуалізація цілей у тайм-менеджменті	290
Чередищенко В. В. Роль маркетингплейсів у створенні та розвитку бренду	292
Шматенко Т. С., Кахович Ю. О. Інноваційні технології управлінського консультування в цифровому суспільстві	294
Інноваційні технології публічного управління в цифровому суспільстві	
Азаров О. О. Роль молодіжних організацій у трансформації публічного управління та впровадженні інноваційних технологій у цифровому суспільстві	297

Бескорвайний В. О. Цифровізація як інструмент антикорупційної політики	300
Бершаденко Ю. В. Електронна система охорони здоров'я України як ключовий компонент сучасної інфраструктури управління медичною інформацією	302
Грищенко Є. В. Вплив штучного інтелекту в адміністративних послугах	304
Дей Д. В. Блокчейн-технологія як інструмент безпечного збереження інформації в публічному управлінні	307
Дуогіте Ю. В. Інноваційні технології брендування комунальних підприємств як напрям покращання якості публічних послуг для мешканців територіальних громад	309
Зайцев В. О. Співпраця України з державами Європейського Союзу у сфері боротьби з корупцією: організаційний аспект	312
Казявичюс В. В. Цифрова трансформація в Україні: виклики та можливості для керівників у публічному управлінні	314
Капітонова А. В. Основні напрями використання соціальних мереж і месенджерів у публічно-управлінській комунікації	316
Ковіка В. О. Удосконалення митного контролю в умовах цифровізації публічного управління	319
Критенко О. О. Діяльність державних службовців в умовах воєнного стану	322
Куларик К. В. Цифровізація публічно-управлінських процесів у національній системі реабілітації в Україні: інноваційні технології	324
Липа М. В. Використання інноваційних технологій у публічному управлінні в Україні	328
Микитенко Є. М. Інноваційні підходи в управлінні персоналом у системі публічної служби: світовий досвід та успішні практики в Україні	330
Монастирська-Михайлова К. О. Основи молодіжної та дитячої політики лейбористського уряду Кіра Стармера (2024)	332
Москвичова Д. А. Ефективність державного управління в сучасних умовах цифровізації суспільства	336
Павленко Я. В. Державне регулювання у сфері примусового виконання рішень суду в Україні	338
Прокочук І. П. Діджиталізація публічного управління як шлях до підвищення прозорості та ефективності державних послуг	340
Разумей М. М., Казанцев С. А. Перспективи застосування програмних інструментів обробки тексту в контексті управління митними ризиками	342
Романенко К. М. Цифровізація системи освіти в Україні: інструменти та результати	344

Інноваційні технології публічного управління в цифровому суспільстві

Азаров О. О.,
студент Університету митної справи та фінансів
(науковий керівник – Антонова О. В., д.держ.упр., проф.,
завідувач кафедри публічного управління та митного адміністрування
Університету митної справи та фінансів)

РОЛЬ МОЛОДІЖНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ТРАНСФОРМАЦІЇ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА ВПРОВАДЖЕННІ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ЦИФРОВОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Молодь завжди виступає рушійною силою соціальних змін. В епоху цифрових технологій і глобалізації роль молодіжних організацій у трансформації суспільних процесів, зокрема в публічному управлінні, стає ще більш значущою. Молодіжні організації активно беруть участь у впровадженні інновацій в управлінські процеси, особливо через використання цифрових платформ, мобільних додатків, онлайн-ініціатив та інших інструментів. Вони створюють онлайн-ініціативи, які дозволяють молоді безпосередньо взаємодіяти з органами влади, включаючи платформи для збору підписів на петиціях, онлайн-опитування та голосування. Така взаємодія дозволяє залучати молоді до процесів прийняття рішень і надавати їй можливість впливати на місцеву політику [3].

Деякі організації активно розробляють цифрові інструменти для залучення молоді до соціальних та волонтерських проєктів. Зокрема, мобільні додатки або онлайн-платформи для організації волонтерських акцій, екологічних ініціатив або культурних заходів, які допомагають не тільки втілювати корисні проєкти, але й формувати свій світогляд. Цифровізація є однією з найбільших і найвпливовіших тенденцій сучасного суспільства. Вона не тільки змінює способи комунікації та бізнес-процеси, а й активно впливає на органи публічної влади. Трансформація публічного управління в цифрову епоху є процесом впровадження інноваційних технологій, які сприяють удосконаленню управлінських практик та забезпеченню ефективності і прозорості на місцевому рівні [5].

У місті Дніпро є кілька таких товариств, які активно займаються впровадженням інновацій у публічне управління та розвитком цифрових платформ для залучення громадян, зокрема молоді, до соціальних ініціатив і політичних процесів. Цікавим прикладом є «Молодіжна рада міста Дніпро» – це представницький орган, створений для взаємодії молоді з органами місцевого самоврядування. Зі здатністю до інноваційного

мислення та використання цифрових технологій, молодь має можливість не тільки брати участь у політичних процесах, але й змінювати їх. Завдяки новітнім цифровим інструментам молодіжні організації можуть значно посилити свій вплив на діяльність місцевих органів влади та сприяти покращенню процесів управління.

Молодіжна рада – це не лише локальна ініціатива Дніпра, але й важливою елементом реалізації сучасної політики в інших містах України. Багато українських міст, такі як Київ, Львів, Одеса та Харків, мають свої молодіжні ради, що також працюють на місцевому рівні для вирішення питань молоді та розвитку їх починань [8]. Такі організації є важливими інститутами в Україні, що допомагають інтегрувати молоді у процеси місцевого управління, сприяють розвитку демократичних практик, а також активно використовують цифрові платформи для покращення взаємодії з громадянами [1].

За даними Європейської комісії (станом на 2021 р.), 69% молодих людей, віком від 18 до 24 років, в Європейському Союзі активно користуються цифровими платформами для отримання інформації про політику. Це свідчить про великий потенціал цифрових інструментів для залучення молоді до політичних процесів [7].

В Україні, дослідження Українського інституту майбутнього (станом на 2021 р.), виявило, що близько 56% молодих людей, віком від 18 до 30 років, активно використовують цифрові платформи для обговорення суспільно-політичних питань, зокрема через соціальні мережі, онлайн-опитування та петиції. Згідно з даними Інституту політичної освіти на платформі електронних петицій більше 40% петицій, поданих на місцевому рівні, були ініційовані саме молодіжними організаціями. За даними Національного агентства з питань запобігання корупції, 62% молодих людей в Україні вважають себе готовими брати участь у волонтерських проєктах через інтернет-платформи. Зокрема, під час пандемії COVID-19 в Україні спостерігався значний ріст онлайн-волонтерства серед молоді, коли понад 40% молодих людей брали участь в онлайн-акціях допомоги [4].

За інформацією Міністерства цифрової трансформації України, на кінець 2023 року близько 75% місцевих органів влади України впровадили е-урядування для покращення взаємодії з громадянами через цифрові платформи. Місцева влада значно збільшила використання цифрових інструментів для прийняття рішень, і молодь, як основний користувач цифрових платформ, активно бере участь у цих процесах, а Державна служба статистики України проінформувала, що близько 38% стартапів в Україні було засновано молодими людьми віком до 30 років, і 55% з них активно використовують цифрові платформи для ведення бізнесу, управління проєктами та взаємодії з клієнтами.

Цифровізація стала не лише інструментом комунікації, але й потужним механізмом для соціальних і політичних змін на місцевому рівні, значно підвищивши участь молоді в управлінських процесах. Від використання онлайн-платформ для ініціювання петицій до мобілізації ресурсів для вирішення екологічних та соціальних проблем – цифрові інструменти дали молоді значний вплив на місцеву політику та управління [6].

Таким чином, роль молодіжних ініціатив у трансформації публічного управління не можна недооцінювати: завдяки даним організаціям активно оновлюються та змінюються управлінські процеси, використовуються різні цифрові платформи та реалізуються цілі й завдання місцевих управлінь. В майбутньому важливо продовжувати підтримувати та розвивати ці ініціативи, адже забезпечення більшої інтеграції цифрових технологій у політичні та управлінські процеси, сприятиме тим самим створенню інклюзивних і сталих громад.

Список використаних джерел:

1. Центр демократії та верховенства права. Залучення молоді до політичних процесів через цифрові платформи в Україні. Київ : Центр демократії та верховенства права, 2023. URL: <https://cedem.org.ua> (дата звернення 03.11.2024 р.).
2. Всеукраїнська асоціація молодіжних організацій. Цифрові кампанії та їх вплив на місцеву політику: роль молоді в сучасному управлінні. Київ, 2021 р. URL: <https://youthcenters.net.ua> (дата звернення 03.11.2024 р.).
3. Міністерство цифрової трансформації України. Електронне урядування та цифрові проєкти на місцевому рівні. Офіційний сайт Міністерства цифрової трансформації України. 2023 р. URL: <https://thedigital.gov.ua> (дата звернення 01.11.2024 р.).
4. Український інститут майбутнього. Цифровізація та участь молоді в місцевому управлінні: соціальні тренди та політична активність. Київ, 2021. URL: <https://uifuture.org> (дата звернення 01.11.2024 р.).
5. Трансформація державної молодіжної політики в контексті європейської інтеграції України : наук.-метод. розробка / авт. кол.: Є. І. Бородин, Н. М. Літвінова, Ю. В. Борисова, І. В. Хохлакова. Київ : НАДУ, 2008. 40 с.
6. Плоский К. В. Молодіжний громадський рух як чинник державотворення в Україні : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.01 / В. Плоский ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. Київ, 2009. 20 с.
7. Орлов В. В. Співпраця органів державної влади у сфері молодіжної політики та молодіжних громадських організацій в Україні. *Економіка та держава*. 2009. С. 110–113.
8. Кулик В. Молода Україна: сучасний організований молодіжний рух та неформальна ініціатива. Київ : Центр дослідження проблем громадянського суспільства, 2000. 460 с.

Бескоровайний В. О.,

аспірант Херсонського національного технічного університету
(науковий керівник – Половцев О. В., д.держ.упр., професор
Херсонського національного технічного університету)

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ

У сучасних умовах цифровізації та посилення антикорупційної діяльності в Україні значна увага приділяється ефективному функціонуванню інформаційних систем для правоохоронних органів. У зв'язку з цим, одним із важливих кроків стало затвердження Порядку електронної інформаційної взаємодії між офісом Генерального прокурора та Національним антикорупційним бюро України (наказ від 8 лютого 2022 року № 21/20). Цей документ регламентує обмін інформацією для виконання повноважень, спрямованих на забезпечення прозорості та своєчасності розслідувань. На виконання цифрової стратегії урядом було затверджено пріоритетні напрями трансформації на 2024–2026 роки, серед яких розвиток системи досудового розслідування «iКейс».

Так, з метою забезпечення належної електронної інформаційної взаємодії офісу Генерального прокурора та Національного антикорупційного бюро України Наказом офісу Генерального прокурора, Національного антикорупційного бюро України 08 лютого 2022 року № 21/20 затверджено порядок електронної інформаційної взаємодії офісу Генерального прокурора та Національного антикорупційного бюро України.

Цей Порядок визначає механізм електронної інформаційної взаємодії офісу Генерального прокурора та Національного антикорупційного бюро України під час обміну інформацією для виконання ними повноважень, визначених законодавством.

Кабінетом Міністрів України прийнято розпорядження від 2 серпня 2024 р. № 735-р «Деякі питання цифрової трансформації».

Вказаним розпорядженням схвалено пріоритетні напрями та завдання (проєкти) цифрової трансформації на 2024–2026 роки. Так, зокрема у правоохоронній сфері виокремлено завдання (проєкту) технічне супроводження та розвиток інформаційно-телекомунікаційної системи досудового розслідування «iКейс» (далі – Система), забезпечення розвитку інформаційно-аналітичної системи Національного антикорупційного бюро.

Метою цієї Системи є автоматизація процесів досудового розслідування, включаючи створення, збирання, зберігання, пошук, оброблення і передачу матеріалів та інформації (відомостей) у кримінальному провадженні, а також процесів, які забезпечують організаційні, управлінські, аналітичні, інформаційно-телекомунікаційні та інші потреби користувачів Системи.